

Foto R. Čenčič

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

II. LETNIK ŠT. 11 FEBRUAR 1969

Poslovník – ogledalo lovske družine

S. K.

O poslovníkih je bilo v našem glasilu že mnogo napisanega. Vendar praksa kaže, da še vedno premalo. V glavnem so tri vrste lovskih družin: takšne z dobrimi poslovníki, ki jih tudi dosledno izvajajo, takšne, ki imajo sicer dobre poslovníke samo na papirju in takšne, katerih poslovníki so slabi, z vrsto določil, ki so v nasprotju z zakonom o lovstvu, zakonom o družtvih ter gojitvenimi in etičnimi lovsкими načeli.

Družin, ki svojega poslovníka ne spoštujejo in ne izvajajo, ni možno prepričati, še najmanj preko našega glasila, ker večina njihovih članov »Lovca« sploh ne bere ali pa preskoči »dolgočasne« članke. Zanje so na mestu drugi ukrepi.

Lovska družina ureja s svojim poslovníkom notranje poslovanje, predvsem izvajanje lova in gospodarjenje z loviščem. Njeno društveno življenje je urejeno s pravili in je zato brez pomena, da poslovník ponavlja določila iz družinskih pravil ali celo iz lovskega zakona. Poslovník naj bo kratek in jedrnat, tako da si članstvo lahko zapomni njegova določila. Poleg kratkega uvoda naj vsebuje sledeča poglavja: sredstva, čuvanje lovišča, izvajanje lova, plen, ocena članov pri društvenem delu in gojitvi divjadi ter razno. V poglavju o sredstvih je določiti, kakšna je pristopnina v lovsko družino. Pristopnina naj ne bo tako visoka, da preprečuje vstop manj premožnim, predvsem mladim ljudem. Seveda družine, kjer so člani vložili veliko dela v izgradnjo gojitvenih naprav, lovskih koč in domov, upravičeno določajo višjo pristopnino kot družine, kjer teh naprav ni ali pa jih je zelo malo. Cela vrsta lovskih družin omogoča, da lahko lovec začetnik namesto plačila pristopnine opravi določeno število delovnih ur pri urejanju gojitvenih naprav. S tem omogočimo vstop v lovsko organizacijo tudi mladim ljudem z nižjimi osebnimi dohodki. V nekaterih družinah so določili višjo pristopnino za lovce, ki stanujejo izven lovišča. Primerov takega razlikovanja je še več. Tako v 9. št. Lovca z začudenjem berem, da so v LD Kanal prosilci, stari nad 35 let, oproščeni pripravniškega staža. Čemu to? Če do te starosti niso začutili potrebe po lovskem udejstvovanju, so pripravniške dobe toliko bolj potrebni. Ali pa je to določilo namenjeno raznim direktorjem in drugim funkcionarjem, ki menijo, da je njihovemu družbenemu položaju primerno in potrebno tudi članstvo v lovski organizaciji? Sicer pa so vsa ta določila v nasprotju s 3. čl. temeljnega zakon o družtvih, ki določa, da lahko postane

vsak občan ob enakih pogojih član društva. V poslovník spada tudi določilo, da višino vsakoletne družinske članarine določi občni zbor v skladu s predračunom.

Za nadzor v lovišču je potrebna čuvajska služba ter družina v skladu s svojimi možnostmi nastavi poklicnega čuvaja ali pomožne lovske čuvaje. Določila o tem ter obveze članov do nadzora v lovišču naj na kratko in zgoščeno precizira poslovník. Ta naj določi tudi, kdaj so člani oproščeni teh dolžnosti (bolezen, starost, odsotnost).

Izvajanje lova je poglavje, kjer pride največkrat do sporov. Prav je, da poslovník utrdi, da se izvršuje lov po odobrenem načrtu, v skladu s poslovníkom ter družinskimi sklepi, ter da ne sme nihče loviti divjadi samovoljno.

Za skupne love naj se pripravi razpored. Če prejme tak razpored vsak član ali ostane znan samo upravnemu odboru ali celo samo lovovodji, je to stvar družine in posebnih pogojev v lovišču (razvit divji lov itd.).

Za vodenje skupnih lovov je zadolžen lovovodja ali njegov namestnik. Oba izvoli občni zbor in sta tudi njemu odgovorna za svoje delo. Lovovodja oziroma njegov namestnik je edina oseba, ki na skupnem lovu odloča ter mu nima nihče pravice ugovarjati ali spreminjati njegove odločitve. Zato je prav, da poslovník našteje tudi njegove pravice, kot npr. pregled orožja in municije pred lovom, preverjanje varnostnih ukrepov, npr. izpraznitev pušk ob odhodu s stojišča, izločanje vinjenih ali nediscipliniranih oseb od nadaljnjega lova, prepoved uporabe slabo vodenega ali šolanega psa, izločitev neprimerne ali nevarnega orožja ali municije itd. Lovovodja pa je seveda dolžan razložiti tudi načrt skupnega lova, skrbeti za varen potek lova, razporeditev lovcev in gonjačev, pobiranje lovcev s stojišč in pozdrav lovini ter sploh upoštevanje vseh tradicionalnih lovskih običajev.

V družinah, kjer so brakade ali pogoni z gonjačilovci, so navadno vedno isti člani, ki gredo v pogon. Ti lovci v pogonu tudi streljajo, in dokler ostane to v razumljivih mejah in ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov, je vse v redu in prav. Toda žal temu ni tako. V večini družin se tak lov izrodi v zelo nevarno zadevo, kjer lovci-brakirji streljajo na vse, kar dosežejo. Da jim ja nič ne uide, brakirajo kar s puško v roki. Poleg tega, da je takšen lov izredno nevaren, je tudi krivičen do solovcev na stojišču, ki ostanejo ponavadi brez strela, ter poraja razne nepravilnosti kot streljanje zajcev v ložu, streljanje iz neposredne bližine, da je plen dejansko razstreljen itd. Tam, kjer lovijo z goniči in brak-jazbečarji, pa takšen lov tudi kvari pse, ki skoraj ne znajo več goniti, saj jim večino divjadi odstrele tik pred gobcem. V takšnih družinah je upravičeno določilo v poslovníku, da se lovci izpod 65 let menjajo kot gonjači ali brakirji, in takrat v po-

Foto I. Napotnik

gonu seveda ne streljajo. Z ozirom na število članov in skupne love naj se določi, kolikokrat je dolžan vsak brakirati. Navadno pride vsak član parkrat v sezoni na vrsto. Stvar lovovodje je, da vodi o tem točno evidenco in razporeja mlajše člane v težje pogone, starejše v lažje. V pogonu bi bilo umestno dovoliti le strel na roparico in škodljivce, seveda ob upoštevanju vseh varnostnih ukrepov. Prav je, da pride v poslovnik tudi določilo o žrebanju stojišč na skupnih lovih. Na ta način odpade vsako godrnjanje in sumničenje o protežiranju posameznih lovcev, onemogoči pa se tudi, da imajo nekateri lovci določena dobra stojišča iz leta v leto tako rekoč v »zakupu«.

Prav je, da določi poslovnik občnemu zboru dolžnost, da vsako leto izloči predel lovišča, kjer se skupni lovi na zajca ne izvajajo. Ta predel mora

meriti vsaj 300 ha in mora nuditi zajcu ugodne življenjske pogoje. Nekatere družine uvajajo tudi način, da zaščitijo manjše predele, raztresene po vsem lovišču. Tudi to je ugodno za gojitev, če je skupna površina zaščiteneh predelov dovolj velika.

Izredno važna za gojitev zajca je zahteva, da se vsak predel lovišča oblovi samo enkrat, in to po možnosti skupno. Kakorkoli so prijetni posamični lovi na zajca, niso s stališča gojitve priporočljivi zaradi stalnega vznemirjanja lovišča in zaradi dejstva, da pri takem načinu lova padejo predvsem samice. Kolikor se družine odločijo, da s poslovnikom dovoljujejo posamičen lov na zajca, potem morajo ob začetku lovne sezone določiti odstrel zajcev za posamezne predele in brž ko je ta planirani odstrel dosežen, lov zaključiti.

Razumljivo, da v takšnih predelih odpadejo skupni lovi, prav tako ne smemo dovoljevati dvakratnih ali večkratnih skupnih lovov na zajca v istih predelih. Družine, ki se tega ne drže, nimajo zajcev, vzroke pa iščejo povsod drugod, samo v načinu lova ne. Tam, kjer zajca love posamič, lovišče pa nato še prečešajo s skupnimi lovi, bo stalež zajca vedno majhen. To se dogaja predvsem v družinah, ki v lovu za devizami z inozemskimi lovci oblove lovišče, potem se pa še člani sami nočejo odpovedati lovu v istih predelih. Zato mora poslovnik določati, da občni zbor vsako leto izloči predel lovišča, kjer zajca love inozemski gosti, potem pa, da je zajčji lov v tem predelu zaključen.

Družinski poslovnik naj določi tudi del lovišča, kjer se lovi ne vrše. Ta naj služi za šolanje mladih psov. Upravni odbor LD naj od pristojnega foruma preskrbi dovoljenje za odstrel določenega števila zajcev v lovni dobi.

Poglavje zase je lov na zajca v gorskih in hribskih loviščih, kjer ne prirejajo skupnih lovov in ima ta divjad podrejeno vlogo. Tam je prav, da poslovnik upošteva posebnosti tega lovišča in dovoli odstrel zajčka na posamičnem lovu, pa tudi na nočnem čakanju.

Lov na fazane, poljske jerebice, prepelice, race itd. naj dovoli poslovnik izvajati le s pomočjo psa, ki je šolan za iskanje in prinašanje male divjadi. Žal mislijo mnogi lovci, da je važno samo delo psa pred strelom. Temu pa ni tako. Moralna dolžnost lovca je, da poišče obstreljeno divjad, to pa mu omogoči le šolan pes, navadno ptičar ali šarivec. Vsak lov brez takšnega psa je mrharjenje in nevreden urejene lovske družine. Način lova na pernato divjad bodo družine uredile v skladu s svojimi posebnostmi. Ponekod dovoljujemo individualni lov, drugje skupinski ali celo samo skupni lov. Pripomniti pa je treba, da je fazan divjad, ki prenese oziroma zahteva intenzivno lovljenje in je prav, da z lovom na fazana nekoliko razbremenimo zajca.

Poslovnik določa tudi izvajanje lova na veliko divjad (jelenjad, gamse, srnjad, divje prašiče, divjega petelina, ruševca). Prav je, da se odstrel sorazmerno staležu porazdeli po lovišču, pri divjih prašičih pa zaradi pomanjkanja zakonitih določil s poslovníkom zaščiti vodeče svinje. Pri divjem petelinu in ruševcu naj se pri odstrelu upošteva število ugotovljenih pojočih petelinov. Za odstrel jelenjadi, gamsov, divjih petelinov in ruševcev naj bi člani žrebali, odstrel srnjadi pa določali po sporazumu. Vse to uredijo družine v skladu s svojimi pogoji oziroma posebnostmi lovišča. Brez škode lahko odpade iz poslovníkov določilo, da prejme uplenitelj divjega prašiča 50 % izkupička. Družine, ki imajo danes dober stalež divjih prašičev, so redke, če pa ga imajo, naj si zapomnijo, da je možno z odstrelom divjih prašičev in izkupičkom za uplenjene prašiče za-

gotoviti družinski blagajni lep dohodek, ne pa, da bi članom za lovski užitek še plačevali.

V poslovnik spadajo določila o sankcijah proti lovcem, ki ne izvajajo družinskih sklepov o gojitvenem odstrelu, ki odstreljujejo vodnice gamsjih tropov, vodeče košute, gamsje koze in srne, mladiče pa prepustijo usodi. Razumljivo, da naj bodo prve kazni le opozorila lovcem, naj v bodoče bolje pazijo. Moramo namreč upoštevati, da vsakdo lahko nehote pogrēši. Za nepoboljšljive streljače, ki jih imajo v vsaki družini, pa je treba določiti ostrejše kazni, od prepovedi lova do izključitve.

Medtem, ko je navadno dovolj interesentov za odstrel divjadi s trofejami, imajo marsikje probleme z odstrelom srn. Rešujejo jih na razne, po večini neprimerne načine. Ponekod plača uplenitelj srnjaka, ki ni uplenil tudi srne, kazen v družinsko blagajno. V 9. št. Lovca beremo o poslovníku LD Kanal, ki odstopi srno uplenitelju za 70 N din, mladiča pa za 30 N din. To vse so zgrešeni prijemi. Lovec bo iz strahu pred kaznijo uplenil prvo srno, ki mu bo prišla pred cev ali pa bo gledal, da bo za določeni znesek dobil čim večji kos mesa. Eno in drugo je s stališča gojitve nevdržno. Odstrel srn naj bi izvajali le lovci, ki stalež poznajo, ker pa je to naporen in odgovoren lov, je prav, da družine za vsako gojitveno odstreljeno srno ali mladiča priznajo uplenitelju primerno strelnino. Tako bo v veliki meri odpadla nevarnost za nepravilen odstrel dobro razvitih in telesno močnih srn ter mladičev.

Poslovnik mora imeti tudi določila o lovskih gostih. V mnogih družinah se je razpasla navada, da prihajajo gostje na lov nepovabljeni, da jih vabijo nepoklicani, vsak član zase. Zato je prav, da poslovnik prizna to pravico le UO. Vsak član lahko predlaga gosta, dokončen sklep o tem pa sprejme UO. Predvideti moramo možnost, da se kot lovski gost prijavi tudi nekdo, ki sploh ni organiziran lovec in ima le orožni list. Po zakonu mu gostovanja ne moremo odreči, v naši možnosti pa je, da določimo ceno lovni dovolilnici in odstrelu v skladu s stroški upravljanja lovišča. Takšna lovna dovolilnica bo seveda tako draga, da v praksi ne bo interesentov. Za člane lovskih družin, ki žele gostovati, predvideva večina poslovníkov cenik, ki ga imajo gojitvena lovišča oziroma zavodi za gojitev divjadi.

Kljub temu, da je v poslovníku odevč ponavljati določila iz lovskega zakona, je prav, da napravimo enkrat izjemo in ponovimo: vsa uplenjena divjad je last lovske družine. Družina pa s poslovníkom določi, komu in pod kakšnimi pogoji pripadajo trofeje in cvrček. Na žalost se dogaja, da uplenitelj proda trofejo inozemskemu lovcu. Zato je na mestu določilo v poslovníku, da gre v tem primeru izkupček v družinsko blagajno.

Poslovnik naj tudi določa, da lahko član odkupi vso divjačino po dnevnih cenah, ker je protizakonito vsako okoriščanje z zastojkarskim ali napol zastojkarskim plenom.

Zakaj naj imajo člani posebne bonitete pri odkupu divjadi? Razumljivo je, da družine ne zaračunavajo kljunačev, rac, gosi itd., tj. maloštevilne in redke divjadi, ki uplenitelju in lovski družini ne predstavlja kakšne posebne materialne vrednosti. Tudi kožuhovina in kože so last lovske družine, poslovnik pa lahko prizna delen ali celoten izkupiček zanje uplenitelju, kolikor pač družina želi zainteresirati člane za lov na lisice, kune, jazbece itd.

Da se zagotovijo enakopravni prispevki članov pri društvenem in gojitvenem delu, ima lovska družina dve možnosti. Prva je, da predvidi v poslovniku obvezne točke, ki jih morajo doseči člani pri društvenem in gojitvenem delu, uničevanju škodljivcev in izvajanju lova. Člane, ki presežejo te točke, nagradi lovska družina iz fonda, ki ga formira iz izkupička iz lovišča. Člani, ki ne dosežejo obveznih točk, te plačajo, ti zneski pa grede za upravljanje lovišča in gojitev divjadi.

Druga možnost je, da družina v svojem predračunu predvidi poleg družinske članarine tudi denarni prispevek za lovišče, ki se uporabi za plačilo gojitvenih del. Ta gojitvena dela se plačajo po dejanski ceni in je s tem dana možnost delovnim članom, da dobe del sredstev vrnjenih. Tako je vpeljano načelo, da člani, ki delajo, dobe plačilo, nedelavni pa plačajo v družinsko blagajno. Tretje poti ni. Zato je popolnoma nerazumljivo, zakaj nekatere družine poleg točkovanja nudijo še posebne bonitete članom pri odkupu uplenjene divjadi. S tem si tisti, ki so plačali negativne točke, pokrijejo izdatek, tisti pa, ki so dobili točke plačane, dobe še dodatno nagrado. Kolikor se odločimo za točkovni sistem, v poslovniku določimo točke za uničene škodljivce in roparice v pravilnem sorazmerju in pač po potrebah lovišča. Če so nadloga lisice, tem dvignemo vrednost točke, drugod je mogoče težišče na pernatih škodljivcih. Točkujemo tudi gojitveno delo, tj. napravo in zalaganje solnic, krmišč, gradnjo prež itd., vse pač v zvezi s potrebami lovišča in kvaliteto opravljenega dela. Točkujemo tudi brakiranje, vodenje lovskega gosta, gojitveni odstrel srne ali mladiča, udeležbo na lovu z uporabljenim psom itd. Prav pa je, da določimo negativne točke tudi članom, ki sploh nimajo ali pa imajo za lov neuporabnega lovskega psa. Ker je važno tudi društveno delo, kateremu morajo nekateri člani nameniti dobršen del časa, ki bi ga drugače lahko posvetili lovišču, je prav, da točkujemo tudi delo starešine, tajnika, blagajnika, gospodarja in lovovodje, seveda v skladu s tem, koliko imajo dela v družini in kako je to delo

opravljeno. Oceno njihovega dela naj izreče nadzorni odbor. Pripominjam še, da mora biti v družini, kjer so se odločili za točkovni sistem, dobra evidenca, ki omogoča objektivno in pravično oceno članov. Enostavnejši način je seveda tisti, ki predvideva poleg članarine tudi članski prispevek (denarni) za lovišče.

Točkovni sistem v družinah je lahko prav dober, če z njim ne pretiravamo kot npr. v LD Kanal, kjer določajo negativne točke za pijanost na lovu ter za obstrelitev in neiskanje divjadi po ranitvi. Pijan lovec ogroža sebe in okolico ter ga je treba odstraniti z lova, ob ponovnih prekrških disciplinsko kaznovati, notorične pijance pa odstraniti iz lovske družine. Neiskanje obstreljene divjadi je navadno mrharstvo, ki ga mora obravnavati disciplinsko razsodišče in ne moremo iti tako daleč, da lahko nekdo tudi mrharski odnos do divjadi poravna iz žepa.

V poglavju pod razno družine zabeležijo razna določila, kot npr. o obvezni pristrelitvi risanic pred lovno sezono in izločitvi vseh nepreciznih pušk do popravila; prepoved uporabe koničastih vojaških krogel in krogel s premajhno zadetno močjo; v nižinskih loviščih najbrž zahtevajo obvezne vaje v streljanju na umetne goloobe. Prav je, da se zabeleži tudi ravnanje z orožjem in lovskimi psi, ki so last lovske družine, čeprav izkušnje kažejo, da so družinski psi največji reveži in družinske puške najhitreje propadajo. Mogoče je bolje, da določi poslovnik vodnikom dobrih lovskih psov posebno pomoč pri prehrani, članom, ki žele nabaviti risanice pa kratkoročno posojilo iz družinske blagajne. V poslovniku bi bilo upoštevati tudi dejstvo, da naši člani vedno pogosteje prodajajo šolane pse inozemskim lovcem in to za visoko ceno. Kjer se to dogaja, naj poslovniki predvidijo primerno odškodnino za šolanje psa v lovišču lovske družine. Član je izšolal svojega psa v lovišču lovske družine, in ko bi bil pes uporaben za lov, ga je prodal. Družina je v tem primeru upravičena do odškodnine, ki bi jo sicer pes odslužil s svojim delom, če bi ostal v njenem lovišču.

Ker so že blizu občni zbori lovskih družin, sem v zgoščeni obliki nanizal najbolj pereča poglavja iz poslovnikov lovskih družin. Res je, da deluje vsaka družina v svojih posebnih pogojih, vendar je to ne opravičuje, da bi šla preko določil lovskega zakona in omogočala okoriščanje posameznikom, ali pa z nemožnimi sklepi minirala veljavna gojitvena načela in prezrla lovsko etiko in lovske običaje. Mislim, da smo se šele zadnja leta zavedli, kako daleč so zaostale nekatere lovske družine in na kako primitivni stopnji je njihovo društveno življenje ter upravljanje lovišč. Naša naloga je, da popravimo, kar smo zamudili.

Prepoved uporabe cianovodika

Radoslav Cajnko

Star pregovor pravi: »Po toči je prepozno zvoniti!« Toda kljub temu mi ne da in ne da miru, da ne bi še na tem mestu zastavil vprašanja o zadevi, ki nam dela iz leta v leto večje preglavice.

Gre za cianovodikove ampule, ki smo jih z novim zakonom o lovstvu enostavno likvidirali! In to od vseh naših republik edino mi v Sloveniji?! Zakaj? Zaradi dvanajstih smrtnih primerov, do katerih je od osvoboditve pa do prepovedi ampul žal prišlo. Daleč sem od tega, da bi kakorkoli skušal omalovaževati te nesrečne žrtve. Nedvomno je to tragedija, ki zasluži polno obžalovanje. Toda neobjektivni bi bili, če se ne bi vprašali, zakaj je do tega prišlo in kdo je temu glavni krivec. Po mojem mnenju v prvi vrsti vsekakor mi lovci, skupaj z našimi lovskimi organizacijami in s tedanjimi predpisi, ki so bili glede uporabe tega strupa preblagi. Po mojem mnenju je bilo vse skupaj dokaj površno. Ampule so se namreč kupovale skoraj kot cigarete v trafikih — ali bonboni v trgovini. Hočem reči, da jih je lahko dobila vsaka lovska organizacija, po njej pa vsak njen član in preko njega tudi državljan, ki z lovstvom niso imeli nobene zveze. Zopet — zakaj? Enostavno zaradi tega, ker pri prodaji sploh niso vprašali, če ima ta ali ona LD vsaj enega člana, ki bi bil temeljito večš strupljenja. Ali naj se potem še čudimo, da so se zgodile nesreče? Nasprotno! Bodimo zadovoljni, da jih pri takšni organizaciji, ali boljše rečeno površnosti, ni bilo še več.

Prepoved uporabe cianovodikovih ampul je v letu 1961 ali 1962 baje zahteval naš inštitut za sodno medicino. Menim, da se vsi strinjamo s tem, da je bil ta ukrep nujen in v celoti upravičen. V situaciji, kakršna je bila, je bil to edini izhod. Toda od takrat pa do sprejetja sedanjega zakona o lovstvu je preteklo že dokaj let in je bilo torej dovolj časa, da se o rešitvi tega vprašanja, od katere je v dokajšnjih naših loviščih občutno odvisen stalež določenih vrst plemenite divjadi, nekaj ukrene. Izdana prepoved o uporabi ampul pa naj bi nam bila v opomin in opozorilo, da je bila pot, ki smo jo tedaj ubrali, zgrešena. Postavlja se vprašanje, če je bilo nujno in koristno, da se je ta prepoved vstavila celo v zakon, oziroma če res ni bilo drugega izhoda. Po mojem mnenju je bil. Sam sem to utemeljil na sejah upravnega odbora republiške lovske zveze in upravnega odbora lovske zveze Maribor. Mojemu predlogu — razen redkih posameznikov — niso ugovarjali. Lovska zveza Maribor je pred sprejetjem zakona celo poslala merodajnim forumom prošnjo in predlog, naj se uporaba cianovodika ne prepove v celoti, temveč

naj se njegova uporaba v izjemnih, res upravičenih primerih, pod strogo določenimi pogoji le dovoli. V poštev bi prišla v prvi vrsti le gorska in redko obljudena lovišča, ki so tako rekoč legla roparic. Njihovo pokončevanje pa je brez učinkovitega strupa skoraj nemogoče. Razen tega bi smeli strupiti le strokovno usposobljeni lovci, pod osebno odgovornostjo itd. Kakor vemo, je ta predlog propadel. Večkrat je bilo na račun tega slišati dokaj pikre pripombe kot npr.: »Koliko nesreč se vsak dan pripeti na cestah in koliko nesreč je bilo že s plinom, pa zaradi tega niso prepovedali uporabe avtomobilov, niti plina. Razen tega tudi v kmetijstvu uporabljajo razne strupe, ki za človeško življenje in zdravje niso ravno nedolžni.«

Zanimivo bi bilo vedeti, kako je z nesrečami s cianovodikovimi ampulami v drugih naših republikah. Ali se tam morda manj uporabljajo, kar je morda res, ali pa se tega posla lotevajo le tisti, ki so mu dorasli? Nekaj mi tukaj ne gre skupaj! Da bi bili pa ravno mi na najslabšem glasu in najmanj sposobni, da se nam to zaupa, enostavno ne morem in ne morem razumeti. Čisto na repu lovstva pa res nismo.

Sem v celoti zagovornik uporabe tega strupa. Nanizal bom nekaj dejstev, zavoljo katerih zastopam omenjeno stališče:

a) Cianovodik je strup, ki deluje trenutno in žival zavoljo tega najmanj trpi. S stališča lovske etike je torej usmrtitev divjadi s cianovodikom v večini primerov humanejša kakor s strelom. Ne bi želel, da bi me kdo napačno razumel. Mislim na pokončevanje roparic, ki so tudi živa bitja in lovci nimamo nikakršne moralne pravice, da jih trpinčimo. Zato tudi nisem navdušen pristaš uporabe raznih pastí, ker je pri tem le preveč mrevarjenja in trpinčenja živali. Ne oporekam dober strel, oporekam pa slab strel in zastrelitev!

b) Učinkovitost strihnina, ki je po mojem in splošnem mnenju celo bolj nevaren, saj se ga lovci neprimerno bolj boje kot cianovodika, se z ampulami niti primerjati ne more. O strihninovi učinkovitosti imamo dokaj slabe skušnje. Naj navedem le primer v nekem lovišču, kjer je bilo pozimi 1966/67 nastavljenih okrog 600 zastrupljenih vab za lisice in kune. Strupili so poklicni lovski čuvaji v dokaj težkih gorskih predelih. Vabe so bile pobrane, najdene pa vsega 4 lisice s še uporabnim kožuhom ter nekaj nad 20 kadavrov. Kljub tolikšnim pobranim vabam pa je lisic še vedno »kot plevela«. Prav gotovo jih je od zastrupljenih vab precej poginilo. Kje in kako pa bolje, da ne govorim. Spodbudno za nastavljalca ravno ni, če je uspeh vsakdanje naporene hoje od vabe do vabe v ostrem mrazu, v enem do dva metra debelem snegu vedno enak: vabe pobrane, lisice nikjer.

c) Stalež določenih vrst plemenite divjadi (divji petelini, ruševci, zajci itd.) v gorskih loviščih iz

leta v leto hitro upada. To velja v prvi vrsti za divjega petelina; če bo šlo tako naprej, ga bomo s časom videli le še v muzeju. Tudi gamsjim in srnjim mladičem lisice ne prizanašajo. Pred nekaj leti je poklicni lovski čuvaj našel pred novo odkrito lisičino nič manj kot pet glavic gamsjih mladičev! In zajci? Samo primer. V lovišču lovske družine na Koroškem so neko leto odstrelili 60 zajcev in 68 lisic! Je mar potreben kak komentar? V vsakem oziru bi se morali temeljito zamisliti, če nam je količkaj pri srcu usoda naše plemenite divjadi in naših lovišč. Lovcev je iz leta v leto več. Prav! Temu nimamo kaj ugovarjati — pripominjam le, da dobrih, pravih lovcev ne bi bilo nikoli preveč. Prištejmo še turiste, ki jih je tudi vedno več, uporabo strupov v kmetijstvu, vedno večje vznemirjanje lovišč itd., pa se ponekod kaj lahko najdemo tam, kjer bi utegnila s časom od lovstva ostati le vojska lovcev, lovski zakon in prazna lovišča! Seveda, če bomo in kjer bomo z lovišči količkaj slabo gospodarili.

č) Slabo učinkovitost strihnina sem že omenil. Želel bi v kratkem prikazati še nevarnost pri uporabi enega in drugega strupa. Kljub temu, da je cianovodik močnejši in deluje trenutno, je po splošnem mnenju lovcev manj nevaren kot strihnin. Majhna ranica na roki, neznamenit urez pri odiranju in strihnin opravi svoje, zastrupitev je tukaj. Prvi ukrep — bolnišnica. Kako? Lovišče je npr. gorsko — snega čez meter, vse zveze z dolino tako rekoč prekinjene. Koliko verjetnosti je, da se bo zastrupljeni rešil? Če k temu dodamo še izredno obstojnost strihnina, kaj lahko ugotovimo, da ni prav nič čudno, če se lovci strihnina neprimerno bolj boje kakor cianovodikovih ampul. Naj navedem zopet primer iz gorskega lovišča. Poklicni lovski čuvaj je poginulo srno zastrupil s strihninom in jo nastavil kot vabo — dobra 2 km od hiš. Pes nekega posestnika, ki se je vabe lotil, je prišel še do doma ter na dvorišču izbruhal, kar je požrl. To je požrla psica, se zavlekla v pasjo hišico k mladičem in v mukah poginila. Poginil je pes, poginila psica — z njo vsi mladiči, ki so jo še sesali in pet kokoši, ki so tudi pobrale, kar je pes izbruhal. In kaj bi lahko bilo, če bi bili pri hiši otročički, ki se ponavadi plazijo po tleh ter vtikajo svoje prste najraje tja, kamor ne smejo?! S tem primerom sem želel naglasiti še eno slabo plat strihnina. Zastrupljena žival ne pogine takoj, temveč včasih šele po 24 urah. V tem času še lahko pride dokaj daleč, pes pa skoraj gotovo do svojega doma. Ali je potem v tem prednost strihnina? d) Ne bom trdil, da je strihnin res tako zanič, da bi npr. le vsaka dvajseta roparica padla od njega. Nasprotno. Prav verjetno je, da jih precej pogine, toda najdejo jih le malo. Pri ampulah to seveda odpade, saj je zdrobljena ampula le trenutno nevarna in žival obleži na mestu, ali pa odide zdrava. Lovci se vsega tega prav dobro

Foto P. Adamič

zavedajo in zato ni čudno, da imajo določen odpor in strah pred strihninom. Morda je tako tudi prav, ker bi bilo sicer, če bi ga uporabljali v tolikšni meri kakor nekdanji cianovodik, prav gotovo neprimerno več žrtev. Tako pa so od strupljenja skoraj vsi dvignili roke, pokončevanje roparic pa v glavnem prepustili dokaj redkim lovskim zanesenjakom, ki so še vedno pripravljene v mrzlih zimskih nočeh prečakati ure in ure — zjutraj pa se utrujeni odpraviti na delo. Vsa čast takim tovarišem, vključno tistim, ki se pečajo z jamarjenjem! Toda žal, teh je bore malo, mnogo premalo, da bi v težkih — hribovitih loviščih rešili vprašanje roparic. Sicer pa si nalijmo čistega vina! Na lovih na plemenito divjad nas je vedno dovolj, včasih tudi preveč! Ko pa to mine in ko bi se morali lotiti lovov zgolj na roparice, je slika po navadi docela nasprotna. In kdo plačuje račun za to? Zopet plemenita divjad!

Po vsem, kar sem povedal, bi le še postavil vprašanje, zakaj je pravzaprav do tega prišlo. Po mojem mnenju zato, ker smo se nečesa togo oprijeli, obravnavali le eno plat zvona, medtem ko smo za drugo ostali gluhi. Če pa bi zadevo temeljiteje pretehtali, če bi malo bolj upoštevali pregovor, da je teorija eno — praksa pa drugo, če bi se bolj poglobili v dejansko stanje na samem terenu, ter če bi bolj upoštevali dejstvo, da leži pravzaprav glavna krivda za prepoved uporabo cianovodika na nas lovcih, bi skoraj gotovo uporabi tega strupa pustili v zakonu vsaj priprta vrata. V tem primeru bi mogel biti sprejet predlog, da se stavku o prepovedi uporabe cianovodika dodajo besede: »razen v izjemnih, tehtno upravičenih primerih«. Merodajni forumi bi potem lahko predpisali ostre pogoje za izjemno uporabo tega strupa. In vse bi bilo v redu! Strupljenje s cianovodikom bi bilo npr. dovoljeno v neobljudenih ali slabo obljudenih loviščih, v loviščih, kjer je pokončevanje roparic brez strupljenja nemogoče (razsežna gorska in srednjegorska lovišča), v loviščih, kjer so zaradi prevelikega staleža roparic resno ogrožene določene vrste plemenite divjadi, v loviščih, kjer so za to usposobljeni lovci itd. Razen tega bi lahko predpisali najstrožje pogoje za samo nabavo in uporabo tega strupa. Trdno sem prepričan, da pod takšnimi, do skrajnosti zaostrenimi pogoji, ne bi prišlo do nesreč. V marsičem imamo danes stroge predpise, ki jih moramo izpolnjevati. Menim torej, da ni razloga, zakaj ne bi mogli biti temu kos.

Nedvomno sem s tem člankom naletel tudi na nasprotna mnenja. Nič zato. Kot je znano, so na vidiku spremembe v zakonu o lovstvu. Torej bi bilo prav, če bi to zadevo temeljito pretresli, oziroma da bi novi zakon prinesel zadovoljivo rešitev tega vprašanja.

Zima

Marko Matičič

*Snežinke padajo izpod neba
vse gosteje,
tiho sedajo na tla, na veje.*

*Mrači se in močno sneži.
Ko jutro zasiže, se vse blešči,
narava nežna in nedotaknjena,
s suknjo belo ogrnjena.*

*Ko sonce posije, v gozd se podam,
ne nosim puške, koš otave imam,
kostanj, koruzo pa tudi proso,
živali so lačne, treba krmiti bo.*

*Saj zakon narave tisočletja je tak,
da tebi, zima, uide le krepak,
samo močan upira se ti,
gladuje, zmrzuje in te preživi.*

O mejah lovišč

Franjo Sok

Po 14 letih mirnega življenja in tovariškega sodelovanja so posamezni lovci menili, da so lovišča, ki jih upravljajo njihove družine, pretesna. Naenkrat meje lovišč niso bile več naravne. Svoj čas ustavljena lovišča niso bila več zaokrožena lovskogospodarske celote, zato bi bilo treba sosedom vzeti npr. tudi del lovišča, ki ob ustanovitvi leta 1954 niti ni bil interesanten. Za svoje ideje so morali pridobiti pristojne občinske skupščine. Našli so mnoge razloge. Prepričevali so občinske organe, da je sprememba obsega lovišč nujna in v korist divjadi. Odvzem dela lovišča sosedni lovski družini po njihovem mnenju dovoljuje 15. člen temeljnega zakona o lovstvu. V tem je bil začetek sporov o lovskih mejah.

Organi občinskih skupščin v ljubljanskem bazenu so reševali tri pomembnejše spore glede odvzema dela lovišča. Meje so postale sporne med LD Pugled in LD Rakovnik, nadalje med LD Kamnik in lovskima družinama Domžale ter Mengeš, končno med LD Vrhnika in LD Brezovica. V vseh treh primerih leži lovišče, ki bi ga bilo treba pristriči, na območju dveh občin. LD Pugled je zahtevala za sebe tisti del lovišča LD Rakovnik, ki leži na območju OS Ljubljana-Moste. LD Kamnik je zahtevala od lovišča LD Domžale oziroma od lovišča LD Mengeš tista dela, ki ležita na območju občine Kamnik. LD Vrhnika pa je zahtevala od lovišča LD Brezovica samo manjši kompleks, ki leži na območju občine Vrhnika. Občinske skupščine so pri reševanju navedenih sporov ubrale vsaka svojo pot. Občinska skupščina Moste je z upravno odločbo spremenila meje lovišč in s tem odvzela LD Rakovnik del lovišča. Zoper redno upravno odločbo se je LD Rakovnik pritožila na sekretariat za gospodarstvo SR Slovenije. Občina Kamnik se je poskusila izogniti redni pritožbeni poti, zato je z odlokom spremenila meje in odvzela s tem LD Domžale ter LD Mengeš tista dela lovišč, ki ležita na njenem območju. Občinska skupščina Vrhnika pa je hotela spor rešiti po kratki poti brez vsake odločbe s tem, da je spremenila opis meje v pogodbi, sklenjeni v smislu 20. člena temeljnega zakona o lovstvu z LD Vrhnika, sosedne LD Brezovica pa o spremembi meje sploh ni obvestila.

Spora med LD Pugled in LD Rakovnik ter med LD Kamnik in LD Domžale oziroma LD Mengeš sta že dokončno rešena, medtem ko se spor med LD Vrhnika in LD Brezovica še ni začel z ustreznim aktom enega ali drugega organa. Morda bo ta spor sam od sebe zaspal. V prvem primeru se je oškodovana LD Rakovnik pravočasno pritožila zoper upravno odločbo občinske skupščine

Moste na sekretariat za gospodarstvo SR Slovenije. Pritožbeni organ je pritožbi LD Rakovnik ugodil in upravni akt občinske skupščine razveljavil. Občina Moste ni bila zadovoljna z rešitvijo upravnega organa, zato je začela upravni spor pri vrhovnem sodišču SR Slovenije. Upravni senat vrhovnega sodišča SRS je tožbo občine zavrnil s svojo sodbo od 29. 3. 1968, opr. št. U I 86/68. S tem je bila zahteva po spremembi meje med loviščima LD Pugled in LD Rakovnik dokončno zavrnjena. Vrhovno sodišče je v razlogih svoje odločbe zavzelo stališče, da je odvzem lovišča lovski družini možen le, če so podani razlogi, naštetih v 21. členu temeljnega zakona o lovstvu, in sicer, da je možen odvzem vsega lovišča in ne dela lovišča, da je možen odvzem lovišča, ki leži na območju dveh občin le po predhodnem sporazumu obeh občin. Izrek in razlogi sodbe vrhovnega sodišča SRS se glase:

Vrhovno sodišče SR Slovenije v Ljubljani je
..... na nejavni seji dne 29. 3. 1968

odločilo:

Tožba se kot neutemeljena zavrne.

Obrazložitev

Oddelek za upravno pravne zadeve SO Ljubljana-Moste-Polje je z odločbo z dne 20. 10. 1967 odzval Lovski družini Rakovnik del njenega lovišča, ki leži na območju občine Ljubljana-Moste-Polje in ga dodelil v gospodarjenje Lovski družini Pugled. V obrazložitvi je rečeno, da gre pri spornem delu lovišča za manjši ravninski predel, ki predstavlja umetno zajedo v ravninski predel lovišča družine Pugled in da Lovska družina Rakovnik s spornim predelom ni gospodarila v smislu zakonitih predpisov.

Na pritožbo Lovske družine Rakovnik je toženi sekretariat z izpodbijano odločbo odpravil prvostopno odločbo in zadevo vrnil prvostopnemu organu v ponovno odločitev. Drugostopna odločba se sklicuje na določbe 2. odst. 15. člena in 3. odst. 17. člena temeljnega zakona o lovstvu. K spremembi meje lovišča skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik ni dala nobenega soglasja.

Zaradi drugostopne odločbe je tožena stranka sprožila upravni spor. V tožbi navaja, da so bile z izpodbijano odločbo kršene določbe upravnega postopka, da je bilo dejansko stanje nepopolno ugotovljeno in materialno pravo napačno uporabljeno.

Tožena stranka zanemarja določbi 19. in 21. čl. temeljnega zakona o lovstvu ter odreka toženi stranki pravico do načrtnega gospodarjenja na svojem območju. Skoraj nobeno lovišče ne leži samo v eni občini, Lovska družina Rakovnik ne izpolnjuje pogojev za obstoj in z loviščem ne gospodari dobro. Občina Ljubljana-Vič-Rudnik doslej ničesar ni ukrenila, da bi to preprečila. Toženi sekretariat pa tudi dopušča, da se lovskemu gospodarstvu dela škoda. Predlaga, naj sodišče izpodbijano odločbo odpravi.

V odgovoru na tožbo prereka tožena stranka tožbene navedbe in predlaga zavrnitev tožbe.

Tožba ni utemeljena.

Tožeča stranka meni, da ni bilo dano potrebno soglasje skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik za

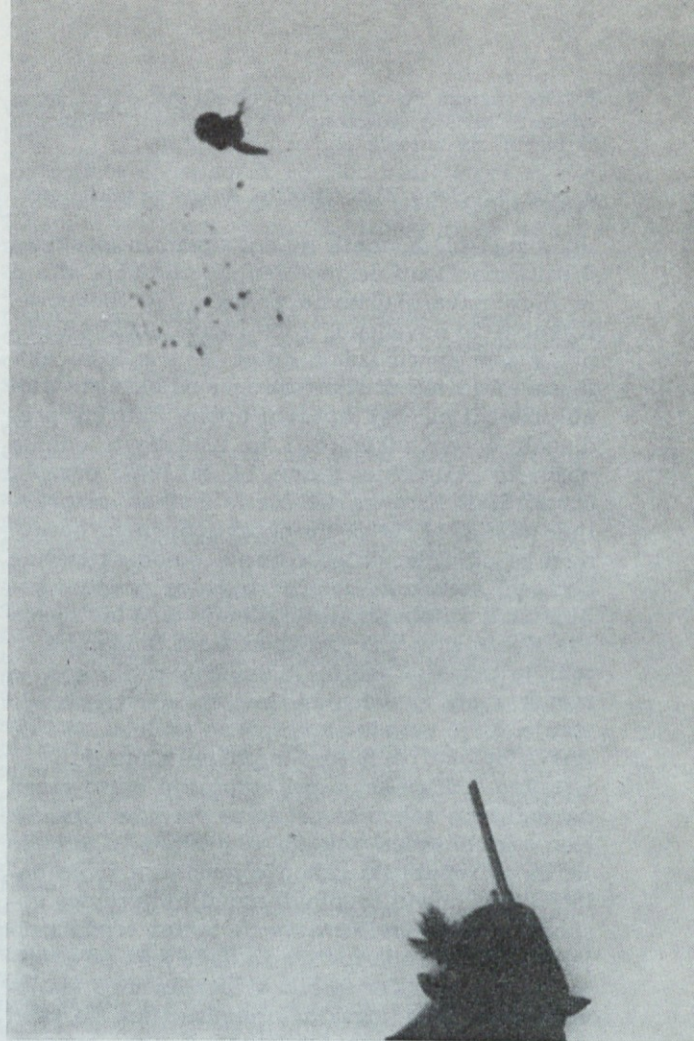

Foto P. Adamič

Lovec in fotograf enako spretna

odvzem dela lovišča Lovski družini Rakovnik in dodelitev Lovski družini Pugled, ker leži sporni del lovišča v občini Ljubljana-Moste-Polje. V smislu določbe 1. odst. 15. člena temeljnega zakona o lovstvu (Uradni list SFRJ, št. 16/65) predstavlja lovišče naravno in zaokroženo lovsko gospodarsko celoto ne glede na to, čigava last je zemljišče. Meje občin nimajo načeloma nobenega vpliva na meje lovišč. V danem primeru prihaja za rešitev spora v poštevdoločba 3. odst. 15. člena citiranega zakona, ki pravi tole: »Če so za ustanovitev lovišč iz 1. odst. tega člena pristojni razni organi, se deli lovišč pripajajo drugim loviščem po njihovem medsebojnem sporazumu«. Iz tega sledi, nedvomno, da je za pripojitev spornega dela lovišča k Lovski družini Pugled potrebno soglasje skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik.

Prvostopna odločba z dne 20. 10. 1967 se je oprla na določbi 19. in 21. člena cit. zakona. Določba 19. člena pride v poštev takrat, kadar ustanovljeno lovišče še ni bilo oddano nobeni organizaciji, za kar pa v danem primeru ne gre. V smislu 21. člena tega zakona se sme lovišče odvzeti: 1. če lovsko organizacija ne izpolnjuje z zakonom in pogodbo določenih pogojev; 2. če ne izvaja ukrepov, ki jih določa lovsko gospodarski načrt; 3. v drugih primerih, ki jih določa zakon. Iz tega sledi, da se sme iz navedenih pogojev odvzeti vse lovišče in ne samo en del. Če pa se

lovišče razteza na območju dveh ali več občin, je za odvzem lovišča potrebno soglasje vseh občinskih skupščin, na katerih območju je lovišče.

Ker je izpodbijana odločba zakonita, je sodišče po 2. odst. 42. členu ZUS odločilo, kakor se glasi izrek.

Spor med LD Kamnik na eni strani in lovskima družinama Domžale ter Mengeš na drugi strani je obravnavalo ustavno sodišče SR Slovenije. Kakor je že navedeno, je skupščina občine Kamnik v tem sporu izdala odlok, t. j. splošni akt. Prizadeti lovski družini se zoper odlok nista mogli pritožiti na višji upravni organ. Zato sta predlagali oceno zakonitosti in ustavnosti odloka občinske skupščine z dne 14. 9. 1967, opr. št. 020-37/67-1. Ustavno sodišče je o stvari razpravljalo dne 5. 11. 1968. Po opravljeni javni obravnavi je odločilo, da se odpravi odlok skupščine občine Kamnik in določbe njegove priloge, kolikor se z njimi spreminjajo meje med loviščema LD Kamnik in LD Domžale ter LD Mengeš. S tem je ustavno sodišče dokončno rešilo spor o mejah med navedenimi lovišči in vzpostavilo stanje, ki je veljalo za nesporno od leta 1954 do dneva odloka občinske skupščine Kamnik.

Ustavno sodišče se je pri odločanju oprlo razen na določene zakonite predpise predvsem na 29. člen republiškega zakona o lovstvu. Ugotovilo je, da je republiški zakon o lovstvu s svojo določbo v 29. členu zagotovil nadaljnjo pravico gospodarjenja z loviščem vsem tistim organizacijam, ki so jim bila lovišča že dodeljena po prejšnjih predpisih. Ker so bila v SR Sloveniji vsa lovišča dodeljena lovskim organizacijam že pred uveljavitvijo novega zakona, je po mnenju ustavnega sodišča predpis 29. člena republiškega zakona dejansko preprečil ne samo odvzemanje že obstoječih lovišč dotedanjim organizacijam zato, da bi se dodelila drugim organizacijam, marveč je preprečil tudi ustanavljanje novih lovišč iz delov že davno oblikovanih lovskih teritorijev. Vsak poznejši akt o ustanovitvi lovišča v SR Sloveniji — torej tudi obravnavani odlok — s katerim bi se *proti volji* prizadetih organizacij ustanovilo novo lovišče iz delov že obstoječih lovišč, je po stališču odločbe ustavnega sodišča v nasprotju z 29. členom republiškega zakona o lovstvu. Če pa bi bila že kje potreba po manjših korekturah meja v smislu 15. člena temeljnega zakona o lovstvu, je treba postopek izvesti v skladu z določilom 9. člena republiškega zakona o lovstvu. Upravni postopek, predviden v 9. čl. republiškega zakona o lovstvu, je po stališču ustavnega sodišča obvezen pri odvzemu vsega lovišča v smislu 21. člena temeljnega zakona o lovstvu in tudi pri morebitni korekturi v smislu 15. člena temeljnega zakona o lovstvu. Po mnenju ustavnega sodišča torej ni mogoče mejnih popravkov, predvidenih v 15. členu temeljnega zakona, izvesti enostransko niti s splošnim občinskim aktom (odlokom) niti z odločbo o ponovni ustanovitvi lovišč.

Pri sedanji pravni situaciji imamo dve načelni odločbi, in sicer sodbo vrhovnega sodišča SR Slovenije, opr. št. U I 86/68, ki je zavzela svoje stališče glede pogojev za odvzem dela lovišča. V primeru LD Pugled in LD Rakovnik namreč sodba ni štela odvzema dela lovišča za popravek v smislu 15. člena temeljnega zakona o lovstvu. Nadalje imamo odločbo ustavnega sodišča, ki je ugotovila: da z lovišči, ki so bila ustanovljena po predpisih pred uveljavitvijo temeljnega zakona o lovstvu (dne 7. 4. 1965), gospodarijo naprej tiste lovske organizacije, ki so dobile lovišča po starih predpisih v gospodarjenje; da je možno lovski organizaciji lovišče odvzeti samo pod pogoji iz 21. člena temeljnega zakona v upravnem postopku; da ni popravek meje lovišč v smislu 15. člena temeljnega zakona izključen, vendar ga mora izvesti pristojen občinski organ v upravnem postopku. Zoper upravno odločbo pa imajo nezadovoljne lovske organizacije pravico do pritožbe na višji upravni organ, zoper pravnomočno upravno odločbo pa smejo zahtevati redno sodno varstvo v upravnem sporu.

Z navedenima odločbama so korenine sporom glede lovskih meja skoraj docela izpodrezane. Redke lovske organizacije bi mogle dokazati nujnost mejnih popravkov v smislu 15. člena temeljnega zakona. Še redkejše bi bile tiste lovske organizacije, ki bi tvegale upravni postopek od prvostopne upravne občinske odločbe do morebitne sodbe vrhovnega sodišča SR Slovenije, zlasti še, ker niti sodba vrhovnega sodišča niti odločba ustavnega sodišča ne povesta, kaj je razumeti za popravek v smislu 15. člena temeljnega zakona o lovstvu in pod kakšnimi pogoji je popravek možen. Iz smisla razlogov za sodbo vrhovnega sodišča bi sledilo, da je možno lovski organizaciji odvzeti vse lovišče pod pogoji iz 21. člena temeljnega zakona. Šele nato bi bilo možno spreminjati obseg lovišča. Za to stališče govori predvsem sklenjena pogodba o gospodarjenju z loviščem, katere najbrž ni moč z enostranskim aktom brez pristanka nasprotne stranke odpraviti. V nasprotnem primeru bi bila pogodba brez pravne vrednosti.

Da bodo prednja izvajanja razumljivejša, objavljamo sodbo ustavnega sodišča v celoti.

Ustavno sodišče SR Slovenije je
..... po javni obravnavi dne 5. novembra 1968
odločilo:

I. Odpravijo se določbe 1. člena odloka o ustanovitvi lovišč na območju občine Kamnik (Uradni vestnik občine Kamnik, št. 8/67) ter določbe njegove priloge »Meje lovišč na območju občine Kamnik« (Uradni vestnik občine Kamnik št. 1/68), kolikor se z njimi spreminjajo meje med loviščem Kamnik ter loviščem Domžale in Mengeš.

II. Ta odločba se objavi v »Uradnem listu SRS« ter Uradnem vestniku občine Kamnik.

Obrazložitev:

Skupščina občine Kamnik je dne 14. 9. 1967 sprejela odlok o ustanovitvi lovišč na območju občine Kamnik. Čeprav ima odlok naslov »odlok o ustanovitvi lovišč«, dejansko niso bila z njim ustanovljena nobena lovišča, marveč je odlok v 1. členu samo ponovil ustanovitev lovišč, ki so bila ustanovljena že dne 1. 10. 1954 z odločbami nekdanjega OLO Ljubljana-okolica. Odlok pa ni pomenil samo formalne ponovitve nekdanjih ustanovitvenih odločb, temveč so bile v prilogi »Meje lovišč na območju občine Kamnik«, ki je po 1. členu odloka njegov sestavni del, spremenjene meje že obstoječega lovišča Kamnik tako, da so bili temu lovišču pripojeni tisti deli lovišč Domžale in Mengeš, ki segajo na območje občine Kamnik. Sporni odlok torej dejansko ni akt o ustanovitvi lovišč, marveč splošni akt, s katerim je skupščina občine Kamnik odvzela dvema lovskima družinama določene dele njihovih lovišč in jih pripojila drugemu lovišču.

Razpolaganje društev z družbenimi sredstvi in torej tudi pravico lovskih družin do gospodarjenja z dodeljenimi lovišči ureja načelno 32. člen ustave SR Slovenije z določbo, da zakon določa pogoje, ob katerih smejo družbeno-politične organizacije in društva razpolagati z družbenimi sredstvi, ki so namenjena za uresničevanje skupnih interesov njihovih članov in nalog organizacije. Državni organi smejo odločati v posamičnih stvareh o pravicah in obveznostih občanov ter delovnih in drugih samoupravnih organizacij, ali omejevati njihovo dejavnost po 224. členu ustave SR Slovenije samo, kolikor so z zakonom za to pooblašteni in v postopku, ki je določen z zakonom in v katerem je vsakomur dana možnost, da brani svoje pravice in interese ter da zoper izdani akt vložijo pritožbo ali kako drugo z zakonom določeno pravno sredstvo.

Pogoje, ob katerih pridobijo lovške družine kot samoupravne organizacije na področju lovstva pravico gospodarjenja z določenim loviščem, in ob katerih se sme lovišče lovski družini odvzeti, določata temeljni zakon o lovstvu (Uradni list SFRJ, št. 16/65) ter republiški zakon o lovstvu (Uradni list SRS, št. 22/66). Pri tem je republiški zakon v 29. členu izrečno zagotovil nadaljnjo pravico gospodarjenja z lovišči vsem tistim organizacijam, ki so jim bila ta lovišča že dodeljena po prejšnjih predpisih. Ker so bila v SR Sloveniji vsa lovišča dodeljena lovskim organizacijam že pred uveljavitvijo novega zakona, je omenjena zakonska določba dejansko preprečila ne samo odvzemanje že obstoječih lovišč dotedanjim organizacijam, da bi se dodelila drugim organizacijam, marveč tudi ustanavljanje novih lovišč iz delov tedaj že oblikovanih lovskih teritorijev. Vsak poznejši akt o ustanovitvi lovišča v SR Sloveniji, s katerim bi se proti volji prizadetih organizacij ustanovilo novo lovišče iz delov že obstoječih lovišč, bi bil torej v nasprotju z 29. členom republiškega zakona. S to zakonsko določbo pa bi bil v nasprotju tudi vsak ponoven akt o ustanovitvi že obstoječih lovišč, ki bi imel za posledico odvzem dela enega lovišča ter pripojitev tega dela drugemu lovišču. S tem sicer ni izključena možnost posameznih mejnih popravkov v smislu 15. člena temeljnega zakona. Vendar je v takem primeru treba upoštevati določbo 9. člena republiškega zakona o lovstvu, ki skladno z 224. členom ustave SR Slovenije natančneje določa postopek za odvzem lovišč. Ta člen ne velja samo za odvzem vsega lovišča v primerih, ki jih predvideva 21. člen temeljnega zakona, marveč ga je treba uporabiti tudi pri morebitni pripojitvi dela enega lovišča drugemu lovišču, predvideni v drugem in tretjem odstavku 15. člena temeljnega zakona. V 9. členu republiškega zakona je izrečno določeno, da o odvzemu lovišča — torej tudi o od-

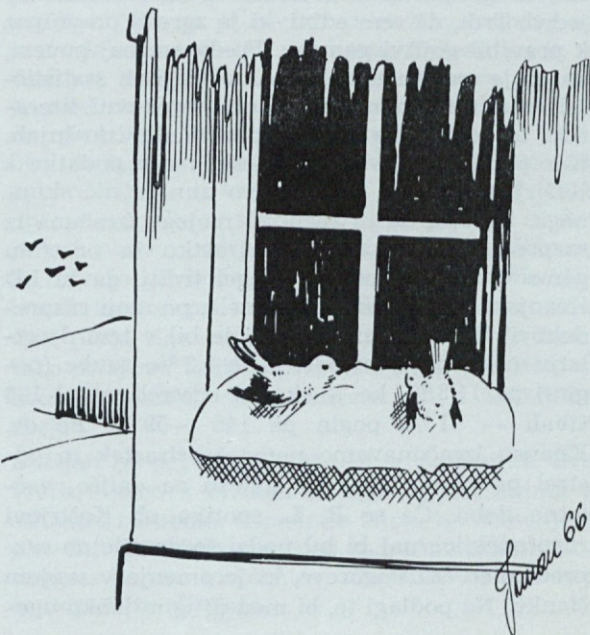
vzemu dela lovišča zaradi morebitnih mejnih popravkov — odloča za lovstvo pristojni svet občinske skupščine v skladu z zakonom o splošnem upravnem postopku.

Iz tega izhaja, da se glede na 29. člen republiškega zakona o lovstvu v zvezi z 9. členom istega zakona mejni popravki, predvideni v 15. členu temeljnega zakona, v SR Sloveniji ne morejo enostransko izvesti niti s splošnim občinskim aktom niti z odločbo o ponovni ustanovitvi lovišč, marveč le s posamičnim upravnim aktom, ki ga izda za lovišče pristojni svet občinske skupščine, oziroma sveti tistih občinskih skupščin, ki jih je po odpravi okrajev v SR Sloveniji treba šteti za pravne naslednike nekdanjih okrajev kot ustanoviteljev sedanjih lovišč.

Odlok kot akt o ustanovitvi lovišč torej nasprotuje 29. členu republiškega zakona o lovstvu, ker po tej zakonski določbi niso v SR Sloveniji več mogoči novi ustanovitveni akti, ki bi imeli za posledico enostransko spremembo že ustanovljenih in dodeljenih lovišč. Odlok kot splošni akt pa nasprotuje tudi 9. členu istega zakona, s tem v zvezi pa tudi 224. in 226. členu ustave SR Slovenije. Smisel 9. člena republiškega zakona je v tem, da se vsaki prizadeti lovski organizaciji na območju SR Slovenije zagotovi tako v primeru odvzema vsega lovišča kot tudi v primeru pripojitve njegovega dela drugemu lovišču ne samo možnost redne pritožbe v upravnem postopku, marveč tudi redno sodbeno varstvo v upravnem sporu. Obe navedeni obliki varstva pravnih interesov pa sta bili z izdajo odloka prizadetima lovskima organizacijama odvzeti, ker zoper odlok občinske skupščine kot splošni akt nista mogoča niti pritožba niti upravni spor. Ker je skupščina občine Kamnik posegla s spornim odlokom v nasprotju z 9. in 29. členom republiškega zakona v pravico razpolaganja z delom zakonito pridobljenega lovišča, nasprotuje odlok tudi 32. členu ustave SR Slovenije.

Zato je ustavno sodišče 1. člen odloka ter njegovo prilogo »Meje lovišč na območju občine Kamnik«, kolikor se z njima spreminjajo dotedanje meje med lovišči Kamnik, Domžale in Mengeš — kot nasprotna 32. 224. in 226. členu ustave SR Slovenije ter 9. in 29. členu republiškega zakona o lovstvu — odpravilo.

Po 2. členu zakona o ustavnem sodišču SR Slovenije je ta odločba dokončna in obvezna.)

Izluščimo iz zrna še jedro

Miloš Kelih

Menil sem, da se mi k razpravi o gojitvi gamsov ne bo treba več oglašati, ker so medtem tudi drugi strokovnjaki o tej zadevi povedali svoje mnenje, ki se v glavnem sklada z mojim. Ker pa je tovariš Robert Lamprecht v svojem članku »Izluščimo zrno«, Lovca 7/68, nepravilno tolmačil nekaj odstavkov mojega članka, ne morem molčati, saj bi to pomenilo soglašati. Zato se znova oglašam in bom skušal iz zrna izluščiti še jedro. Trdi, da sem edini, ki je zgrešil pravo pot k pravilni gojitvi gamsov. Predvsem naj povem, da moje trditve temelje na zanesljivih statističnih podatkih in na najnovejši strokovni literaturi ter delno na lastnih praktičnih izkušnjah. Ker je R. L. očitno zamešal moje podatke s Koširjevimi, ki s to razpravo nimajo nič skupnega, izgleda, da ni razumel mojega izračuna iz razpredelnice o staležu, prirastku in odstrelu gamsov, saj bi sicer ne mogel trditi, da bi LD Kranjska gora v letu 1967 imela, po moji razpredelnici, le še 17 gamsov. Saj je bil v tem desetletju poprečni letni odstrel le 8,2 %, zgube (pogini) pa 11,8 %, ko je skupni odstrel znašal 123 živali — 41 %, pogin pa 145 — 59 %. Po dr. Knausu izračunavamo namreč prirastek in odstrel po pomladanskem staležu za daljšo, večletno dobo. Če se R. L. spotika ob Koširjevi razpredelnici, naj bi bil podal še desetletno razpredelnico LD Pogoreve, ki jo omenja v svojem članku. Na podlagi te, bi med drugim lahko ugo-

tovil, da je takratna njegova piramida ostala na papirju. H Koširjevi tabeli bi zgolj pripomnil, da so dobili gamsi zeleno piko zavoljo starosti — 12 let, ne pa zaradi slabe kakovosti. Iz celotne razprave bi sklepal, da R. L. premalo pozna Bubenikova proučevanja o razvoju divjadi. Lovišče LD Kranjska gora je strokovna komisija uvrstila v III. bon. razred. V razpravi o usklajevanju staleža z boniteto pa R. L. ne pove nič stvarnega. Odstrel 90 % lovni gamsov in 10 % nelovnih pa je edino pravilen, toda le teoretično izvedljiv — seveda ne po napačni piramidi R. L. Pravilno postavljena piramida v razmerju 1 : 1,5 v korist koz ne bi pomenila iztrebljenja kozlov, temveč bi smiselno razvrstila spolno razmerje ter nudila večji prirastek in odstrel gamsov z zreliimi trofejami. Življenjska doba gamsov je 20 let. Če je temu tako, zakaj R. L. ni prikazal kozlov in koz te starosti? Res je, da koze dosežejo poprečno večjo starost od kozlov, kar pričajo trofeje. Ugotovljeno pa je tudi, da koze v starosti 12 do 16 let polegajo dobre kozličke — boljše kakor dveletne in triletna kozice. Poleg tega so stare koze dobre matere in izkušene vodnice svojega rodu. Pa tudi 17, 18 let stare koze vodijo kozličke, kar jih obvaruje pred odstrelom, ker lovci take vodeče koze neradi odstreljujejo. Razumljivo pa je, da brez načrtovanja ne moremo smotrno gospodariti in da brez tega ne more biti napredka. Vendar mora biti načrtovanje usklajeno z življenjskimi pogoji okolja, ne pa s fantazijo. Sama dobra volja in občutek ne zadostujeta, če vse to ni oprto na znanje in dolgoletno vsestransko prakso. Pri gojitvi pa moramo ločiti gamse, živeče nad gozdno mejo in gamse pod njo, v gozdnatih predelih, imenovane »gošarje«. Svoje mnenje o gamsih sem si izoblikoval v 42-letnih izkušnjah z gamsi in si zato domišljam, da življenje gamsov precej poznam. Mimo tega poznam mnenja o gamsih Dombrowskega, Gruschwitza, Hauberja, Ueckermanna, Fuschlber-

S Kroparske gore

Foto R. Gašperšič

gerja, Knausa, Henniga, Bubenika in drugih, ki o tem problemu nekaj več povedo kakor naše razprave in članki R. L., pa tudi ing. Dečka. Zato si upam trditi, da so piramide, ki jih je R. L. prikazal v svojem članku, nestvarne, kakor je nestvarna trditev ing. Dečka, da je kriterij za ocenjevanje trofej mladih gamsov lahko ostrejši ali milejši ob isti in enaki strokovnosti.

Da po teoriji Bubenika lahko postavimo piramido obstoječega stanja, je nujno, da poleg populacije divjadi poznamo obstoječe spolno razmerje, zgradbo starostnih razredov in dejanske življenjske pogoje. V zvezi s tem pravi Hennig o gojitvi gamsov: »Pri ugodnem okolju in spolnem razmerju 1 : 1 je pri 100 gamsih prirastek tale: Enoletne kozice še ne vodijo kozličev. Od dvehletnih kozic ima le 50 % po enega kozliča. Od preostalih 32 koz sta dve neoplojeni, deset koz vodi po dva kozliča, drugih dvajset pa po enega. To nam kaže, kako majhen prirastek moremo pričakovati od teh kozic (največ štiri mladiče). Koliko jih pa od teh ostane pri življenju, je drugo vprašanje. Vsega skupaj je torej 44 mladičev (22 kozic in 22 kozličev). Del tega prirastka pogine že ob porodu ali takoj po njem, drugi del pobere prva zima, tako da pri ugodnih razmerah zgubimo 50 % naraščaja. Del prirastka zgubimo še v drugih starostnih razredih — zlasti mlajših — kot žrtev okolja, tako da ostane le kakih 15 % prirastka, pri slabih življenjskih pogojih pa še manj. Pri vsem tem pa moramo računati z rezervami zaradi izrednih naravnih nezgod, ki nastopajo v nekajletnih presledkih in včasih močno zdesetkajo stalež, ter nam tako podro vse postavljene piramide.« Če torej želimo močne trofeje, ostanimo pri spolnem razmerju 1 : 1; za večji prirastek in večji odstrel z nekaj slabšim poprečjem pa držimo razmerje 1 : 1,5 v korist koz, zlasti če elementarne nezgode pogosteje nastopajo. Pri velikih izgubah kozličev nas ne sme zavesti videz »jalovih« koz — saj je v naravi jalovost zelo redka.

Rolf Hennig med drugim tudi navaja, kako velike so razlike v prirastku v posameznih revirjih in zato meni, da ne moremo krojiti gojitve po enem kopitu, torej tudi ne po revirju LD Pogorevc, temveč je treba gojitvene ukrepe vedno prilagoditi svojstvenim razmeram in pogojem posameznega lovišča.

Da lovci gamse v svojih revirjih goje, dokazuje stalno naraščanje staležev v zadnjem obdobju in s tem tudi odstrela. Poudarek pa je bil predvsem na prevelikem odstrelu bodočih (doraščajočih) plemenjakov, kar je v glavnem tudi spročilo »pravdo« o gamsih.

S tem sem v bistvu odgovoril tudi ing. Dečku (Lovec 8, 9/68), katerega razprava — imam občutek — premalo zajema iz široke prakse, ki je ne more dati eno samo področje.

Končno bi še omenil, da gojitvenega odstrela ne določamo zgolj po rogljih, marveč mnogo bolj po

postavi živali, njenem obnašanju, po barvi dlake, prebarvanju in še mnogih drugih podrobnostih, ki jih nevesč lovec niti ne opazi. Da je pri tem važna starost živali, je samo ob sebi umevno. Pri gamsih tudi ni rečeno, če kozlič osiroti, da je že izgubljen. Družabnost je pri gamsih velika in zlasti koze, ki so zgubile lastne mladiče, posvoje sirote. Celo kozel prevzame takega mladiča in ga vodi. Drugače je to pri srnjadi in jelenjadi, ki sirote navadno ne sprejmeta v svojo skupnost, zato jo je treba čimprej odstreliti. Sicer pa je povsod treba skrbnega opazovanja, preden se odločimo, da ukrivimo prst. Iz razprave ing. Dečka v Lovcu 9/67 bi sklepal, da avtorju to ni znano, ker sprašuje, zakaj bi bil odstrel pri gamsih drugačen kakor pri drugih parkljarjih (srnjadi, jelenjadi).

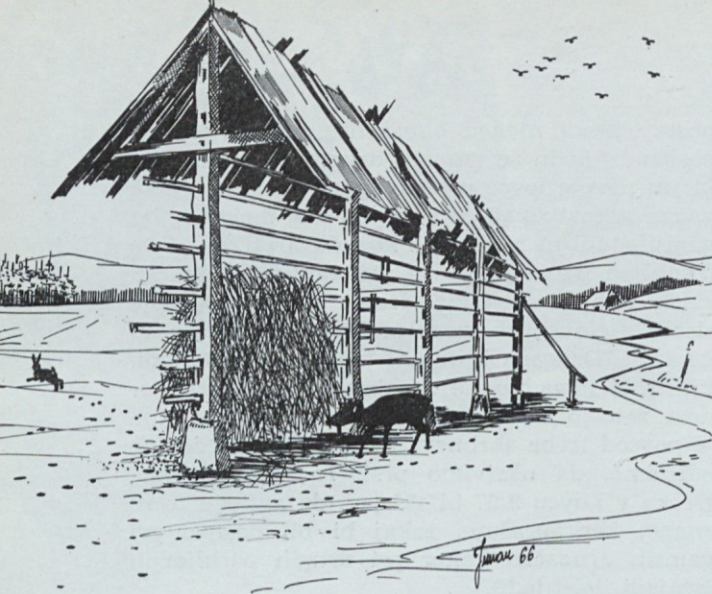
Končujem svoje razpredanje z ugotovitvijo, da je bila dosedanja pravda o gamsih plodna in koristna, ter da se je iz zrna izluščilo vsaj nekaj jedra.

Divjadi na pomoč

Francè Cvenkel

Boštjan je gazil sneg do kolena. Čez noč ga je vrglo na novo. Pod debelo odejo sta molčala hrib in dol. Drevje se je utrujeno sklanjalo pod belo težo. Potok se je skrtil še globlje v strugo in tiho, otožno šepetal. Nikjer nobenega sledu, ne od človeka ne od divjadi. Toda Boštjan je moral na pot. Klicala ga je dolžnost, čakala ga je divjad, podžigalo pa ga je lovsko srce. Navsezgodaj se je v vlakom pripeljal iz mesta. Zglasil se je v vasi pri Petru, članu upravnega odbora, ki mu je pred zimo poslal razpored, da je v tem tednu na njem vrsta dvakrat obiskati krmišče za jerebice in fazane. Celotno lovišče je razdeljeno na pet revirjev, v vsakem od teh namreč član upravnega odbora skrbi za razna opravila in mu je v ta namen podrejeno določeno število članov, ki morajo na leto opraviti določeno število delovnih ur tudi pri krmljenju divjadi. Kakor vsak član plača članarino lovski družini kot društvu, tako prispeva tudi za gospodarjenje v lovišču — bodisi z delom, ali denarjem, ali s hrano za divjad.

Boštjan je pri Petru nabasal v nahrbtnik dve vrečki: prvo s prosom in ajdo, pomešanima s senenim zdrobom, odpadnim žitom ter semenjem plevela, zbranim poleti pod zadružno mlatilnico; drugo s koruzo in pšenico, zmešanima s plevami in odpadnim fižolom.

Hribsko lovišče Boštjanove družine nima ravno dobrih pogojev za jerebice in fazane. Toda nekaj jih imajo vendarle, pa je zato zanje tembolj treba skrbeti. Za jerebice so jeseni, ko so kmetje pospravili s polja zadnje pridelke, napravili krmišče pod lopo pri kozolcu ob robu gozda. Prostor zanj so si jerebice tako rekoč izbrale same. Leto za letom se tu najraje zadržujejo. Tu so dovolj daleč od vasi, da jih ne nadlegujejo mačke in psi. Če jim pa že grozi nevarnost, se lahko umaknejo v grmičje, ki se od zadaj tišči kozolca. Kmetici, Polajnarjevi Meti, so lovci za dobro voljo dali dobro besedo in dva tisočaka, pa jim je za vso zimo »posodila« lopo s kozolcem vred in koruzno slamo v njem. Dobra pol metra od tal nekaj lat počez, nekaj lat poprek, čeznje in ob straneh koruzno slamo, pa nanjo za obtežitev butare prekel in še kako lato iz kozolca, da veter ne bi razdril jerebičjega doma — in krmišče je bilo pripravljeno.

Boštjan se je ustavil pod vrhom griča in si obrišal znojno čelo. Ni ga pa grelo samo breme na hrbtu in puška na rami, predvsem je bil neučakan, kaj bo zagledal na krmišču, saj je bil Polajnarjev kozolec tik pred njim. Počasi je dvigal glavo izza griča in že je z bistrim pogledom objel lopo. Krog in krog sneg, nobene stopinje, ko da je vse izumrlo. Le vrana je otožno krakajoč letela čez pokrajino. Morda pa jerebic ni? Morda jih je ponoči pregnala lisica? Boštjan se je bližal korak za korakom. Čudna napetost je bila v njem, podobno kot na zalazu za srnjakom ali na brakadi, ko dvignejo psi. Toda v lovcu to pot ni bilo pričakovanja pred strelom in ne želje po trofeji. Nenadoma se je ustavil, kajti med koruznimi stebli se je nekaj premaknilo. »Seveda, vedel sem, da tu čakate name,« se je v Boštjanovih očeh veselo zasvetilo. Druga za drugo so jerebice prišle iz krmišča in s svojimi rjavimi očesci pozorno gledale lovca. Prestopile so se sem in tja, zatrepale z repki, nekaj med seboj pritajeno začirikale in se pognale v zrak. Lovec je gledal za njimi in jih štel. »Dvanajst!« Dva

streljaja od kozolca so se spustile in potopile v sneg. Pred Boštjanovim daljnogledom, ki ga je dvignil za njimi, je bila spet sama čista belina. Na ta način se rešijo tudi pred kraguljem. Toda kaj, če mraz pokrije belo planjavo s srenom? Zima je muhasta in od jerebic terja velik davek. Še največ jih preživi, če jih na krmišču s posebnimi lovkami odlovimo in prezimimo. »Da mi ne bi bile v napoto, so se mi dostojno umaknile.« Boštjan je prislonil puško h kozolcu, odložil in razvezal nahrbtnik, zgoraj odmaknil koruzno slamo ter zlezal v krmišče. V suhi prsti je bila jamica pri jamici, kjer so se jerebice prepelile. Seneni zdrob je bil razbrskan in iz njega pobrano vse, kar je bilo uporabnega za jerebičje kljune. Boštjan je natresel nove hrane in jo narahlo zagrebel. Izhod je za seboj zaslonil nazaj s koruznico, kajti jerebice, pa tudi fazani, morajo imeti na krmišču občutek, da so v varnem kritju. Dohod do krmišča je bil od vseh strani dober, zato Boštjanu ni bilo treba odmetavati snega. Lopa je s svojim nastrešjem branila pred snegom še precejšen prostor okrog krmišča. Pod kapom je zelenela celo trava, ki je jerebicam čez zimo tudi potrebna hrana.

»No, rjave putke, zdaj se lahko vrnete, miza je pogrnjena!«

Boštjan je spet zagazil v celo, naprej proti borovemu gozdiču ob potoku. Lažje bi hodil, če bi imel na nogah krplice. Toda v mestu ni bilo toliko snega, da bi pomislil nanje in jih vzal s podstrešja. Pot ga je vodila skozi obsežen sadovnjak. V dolgih vrstah je staro in mlado sadno drevje z zasneženimi, trudnimi vejami stojé spalo svoje zimsko spanje. Takoj se vidi, da je gospodar sadovnjaka kmet in lovec hkrati, je pomislil Boštjan. Ko je pred snegom s papirjem od cementnih vreč zavaroval mlada drevesca pred zajcem, je z žago razredčil tudi krošnje starejših dreves, sadovnjaku in sebi v korist ter zajcem za hrano. Izpod snega so molele na pol oglodane veje. Kaže, da ne bo več snežilo, zato bodo zajci vsaj po dveh nočeh že zopet tukaj. Boštjan ni pomišljal. Vejo za vejo je potegnil izpod snega, da bi pomagal dolgohcem.

Ko je lovec prigazil na breg, se je pred njim razprostiral borov gozdiček. Sredi njega že več let stoji krmišče za fazane. Nekaj kvadratnih metrov tal pokriva poševna lesena streha na štirih močnih kolih. Če je treba, lovci krmišče pred zimo popravijo in okrog njega na novo skopljejo jarek, da se odteka voda. Važno je namreč, da so tla v krmišču suha, da fazani lahko brskajo, se na ta način grejejo in se tudi kopljejo v pesku in prsti. Na mokrih tleh pa hrana zmrzne in se tudi pokvari.

Sedaj je lovec hodil oprezneje, ker je računal na novo srečanje. Že je bil blizu krmišča. Šoje s svojim hreščočim glasom že opozarjajo okolico na prihod človeka s »palico, iz katere trešči grom«. Presneti gozdni policaji! Predrzni so. Po-

kradejo s krmišča več, kot potrebujejo. Pa ne samo, da se najedo. Po njihovi starodavni navadi hrano tudi odnašajo in jo skrivajo. Prav zato je treba, da v krmišče nasuto hrano zagrebamo v pesek in prst ali med pleve, kjer je varnejša zlasti pred šojami. Kjer je mnogo pisanih, klepetavih ptic, večino koruze s storžev oberejo one. S streljanjem in čakanjem nanje pri krmiščih pa bi lovci plašili predvsem fazane in jerebice. Tudi nastavljene žimnice so jerebicam in fazanom lahko nevarne. Pač pa se uspešno love v enostavne, nad streho krmišča nameščene pastizabojčke. Zato je Boštjan sklenil na prvem lovskem posvetu predlagati, da izdelajo nekaj takih pasti. Tedaj so zaropotale peruti. Zletel je prvi fazan in opozoril svojo dolgorepo družčino, da se bliža lovec. Iz krmišča so začeli vreti rdečkasti petelini in rjavkaste kokoške. Sneg okoli krmišča jih je oviral, da niso mogli bežati po tleh. Nerodno in s truščem so se dvigali ter se spuščali onstran potoka v goščavo. »Pa mi le ne zaupajo,« je Boštjan gledal za njimi. »Sicer je pa prav, da divjad ohrani svojo divjo naravo. To jo rešuje pred sovražniki.«

Lovec je potegnil iz nahrbtnika sobno smetišnico s kratkim ročajem, ki je ni pozabil namesto lopate vzeti s seboj. Odmetal je sneg okoli krmišča ter napravil steze dolgorepim gostom. Potem je razmaknil veje in zlezel v krmišče. Vse je bilo razbrskano in prebrano, le nekaj fižola je ležalo še po tleh. Fazani so edini od divjih živali, ki jedo tudi fižol. A prav vsi tudi ne. Nanj se morajo najprej navaditi. Zdrobljenega, pretrganega vzamejo prej kot celega. Zato fižol na krmiščih ostaja večkrat kot železna rezerva za najhujše dni, kajti tudi miši in šoje se ga ne lotijo. Boštjan je stresel namešano hrano sredi krmišča in jo zagrebel v kup prebranih ostankov. Na lesen opornik sredi krmišča je obesil za fazane in drobne sinice tudi poslastico — kepo ovčjega loja, ki mu ga je odbornik Peter pri odhodu potisnil v žep.

Ko je Boštjan zlezel izpod krova, ni pozabil nazaj zasloniti vej. Tudi ob drugih straneh krmišča naslonjene veje je ponovno uredil. Samo toliko posledkov je pustil med njimi, da fazani lahko pridejo v krmišče. Seveda tudi drobne ptice, ki so vedno dobrodošli gostje. Vsiljivim šojam pa ni mogoče preprečiti dostopa. Toda, če krmišča ne bi zaščitil z vejami, bi se v njem gostile še srake in vrane.

V vaški cerkvi je zazvonilo poldne, ko se je Boštjan vračal. »Danes je nedelja,« je pomislil, »tudi naši člani Štefan, Jože, Andrej in Iztok so v lovišču, tudi oni gaziijo sneg h krmiščem. Sicer pa po številnih loviščih naše in drugih dežel na tisoče lovcev v trdih zimskih dneh hiti divjadi na pomoč, na smučeh, s krpljami, ali brez njih. To je ena izmed najplemenitejših oblik lovskega udejstvovanja. Ubijanje je dediščina lovca iz — kamene dobe!«

Zapiski iz lovske koč

XI.

Samotar izpod Gore

Janko Perat

*»Kako je dober človek v naravi!
Mehak je kot veter, ki v vejah trepeče
in ki pajčolane tišine razgrinja
povsod, vsepovsod.«*

S. Kosovel: »Kabinetni ljudje«

To se je zgodilo tisto leto, ko je zapadlo mnogo snega. Pravzaprav smo tedaj že začenjali misliti na pomlad, kajti toplo deževje v začetku februarja je po nižavah že raztopilo sneg in kopnina se je že povzpela visoko v hribe. Teloh je nezadovoljen začel izgubljeni svojo lepo, neomadeževano belino in dobivati zelenkast nadih. Vzcvetele so trobentice in tu pa tam, v najbolj prisojnih zatišjih, so zadišale prve vijolice.

Februar se je bližal že koncu, ko se je naenkrat predramilo jutro pod globoko snežno odejo, iz nizkih oblakov pa se je še kar na gosto usipal sneg. Snežilo je neprenehoma, ves dan, tako močno, da se ni noben mestni prebivalec lotil kidanja snega. Saj tudi ne bi imelo smisla spuščati se v tekmo z naravnimi silami, dokler se narava ne umiri. Tisto jutro smo vsi, ki smo morali na delo, gaziti sneg čez koleno

V službi nisem bil zbran, kakor je zahtevalo delo. Ves čas sem se nemirno oziral skozi okno, kajti snega je bilo več in več. Začenjalo me je skrbeti, kaj bo z divjadjo, če se nebeške zatvornice ne zapro. V gorah se bodo rušili plazovi in žrtve med gamsi bodo neizbežne. Srnjad se je najbrž že zatekla v doline in grape, kjer bo vklejnena v mrzle ledene sponse. Bela smrt bo kosila. Nekaj je treba ukreniti! Nekaj moramo napraviti! Ne

smemo se popolnoma prepustiti naključju. Do gamsov ne bomo mogli, toda srnjadi bi lahko pomagali. Na vsak način bo treba v lovišče. Urediti moram, da bom jutri službe prost. V razmišljanju me je zmotil telefon. Klical je starešina lovske družine in me obvestil, da sklicuje za zvečer izreden lovski posvet.

Zvečer so manjkali le trije. Starešina nas je pozdravil in takoj prešel k stvari.

»Zima nas je iznenadila, ko smo že mislili, da je mimo. Zdaj pa, kakor vidite, je snega, da bo katastrofa, če takoj ne ukrepamo. Jutri moramo vsi v lovišče.«

Potem, kakor je navada na lovskih sestankih, so začeli navzoči razpravljati o različnih, tudi nepotrebnih zadevah, toda starešina ni pustil, da bi se sestanek zavlekel, marveč je spretno usmeril razpravo k stvarnim zaključkom.

»Nujnost takojšnje akcije menda priznate vsi. Torej ne utegnemo razpravljati o drugem, kakor razdeliti se v skupine, določiti kraje, kamor bomo šli in narediti, kar se pač narediti da.«

»Tebe prosim,« se je obrnil k meni, »da bi prevzel najtežjo nalogo. S čuvajem bi šla pogledat k Skalarju. Vidva še najbolje smučata in bosta že kako prilezla tja gor. Tega kraja ne smemo izpustiti, ker se je v grapo za Skalarjevo hišo gotovo zateklo mnogo srnjadi. Skalarju pa ne zaupam... Ali soglašata?«

S čuvajem sva se samo spogledala in oba prikimala.

Potem nisem več poslušal, kako je starešina razporejal druge. S čuvajem sva sedla skupaj in napravila načrt. Sklenila sva, da se dobiva zjutraj ob šestih. On s sekiro, jaz pa za vsak primer tudi s puško. Če bo kazalo, bova posekala z omelo in bršljanom poraslo jelko onstran Skalarjeve domačije.

Po posvetu sem gazil domov skozi sneg. Še vedno je snežilo. V popolnem miru so plesale snežinke mimo mestnih luči. Padale so in padale na vedno debelejšo snežno odejo. Vedno mi je bil sprehod v naravi ali po mestu, kadar je snežilo, svojevrsten užitek. Toda tisti večer je bil ples snežink neprijazen, grozljiv, kot ples boginje smrti Morane.

A v noč in mrz je med snežinke nehote posvetilo poletno sonce ter spomin na razgovor na Skalarjevih senožetih.

Junij je šel h koncu in nekega nedeljskega jutra sem sedel na robu gozda, bolj z namenom, da se spočijem, ko da bi pričakal srnjaka. Kako tudi, saj je blizu tam na nasprotnem bregu Skalar kosil seno. Toda na lovu se večkrat pripeti, da se srečaš z divjadjo, ko najmanj pričakuješ. Tako se je zgodilo tudi tistikrat. Nenadoma sem opazil rdeče rjavo liso, ki je slab streljaj pod menoj zrasla iz trave. Daljnogled mi je pokazal lepega, krepkega šesteraka, ki bi ga bilo škoda upleniti. Rogača je opazil tudi Skalar, ker je nehal kositi.

Naslonil se je na koso, ga gledal, dokler se srnjak ni zgubil v gozdu.

Skalar je bil kmet na samotni kmetiji, daleč stran od naselij. Njegovi daljni predniki so tu ob vznožju Gore skrčili gozd, ki je še vedno obkrožal kmetijo s treh strani. Ob vznožju, bliže dolini, je imel na ravnici hišo, gospodarska poslopja in nekaj njiv. Vse drugo so bili travniki, senožeti in bolj proti vrhu Gore so se med skalami in robovi širili pašniki.

Agrarna reforma po vojni ga ni prizadela. Odvzeli so mu le nekaj gozda. Pač pa so ga zapustili otroci, ki jih je zvbilo mesto. Sam z ženo je ostal na posestvu in garal od zore do mraka. Delo in samota sta ga naredila trdega, molčečega gorskega samotarja. Ko je srnjak zginil v gozdu in je Skalar zopet nabrusil koso, sem se dvignil tudi jaz. Steza me je vodila mimo Skalarja.

»Dober dan in dobro srečo!« sem ga pozdravil. V zamahu je s koso Skalar dvignil šop trave, rezilo skrbno obrisal, se naslonil na kosišče in šele nato skoraj neprijazno odgovoril:

»Povej mi, zakaj nisi ustrelil srnjaka!«

»Mislite tistega, ki je bil prejle na senožeti?«

»Da, tistega.«

»Ni bil ta pravi, oča Skalar.«

»Ni bil ta pravi? Kakšnega pa bi hotel? Velikega kakor vol ali kaj?«

»Ne, ne! Prelep je bil, zato ga nisem.«

»A tako? Vi kar takole po svoje! Mene pa ne vprašate, s čim se vaši srnjaki redijo. V mojem fižolu, v moji ajdi se pasejo in mi odjedajo sadove mojih žuljev. Vas pa seveda to nič ne briga. Če ne naredite reda, ga bom sam.«

Skalarja sem zapustil mrkega in neprijaznega. Tolžil sem se, da se ne bo lotil divjega lova, češ saj je poštenjak, le delo in samota sta ga robato oklesala.

Drugo jutro, ko je bila še noč, sva torej s čuvajem zagazila v sneg na smučeh. Snežilo skorajda ni več. Posamezne snežinke so še poplesavale v zraku in vsepovsod je bila megla, mrzla in težka. Sneg je bil neuležan in moker. Zato so se smuči globoko vdirale in pot je bila naporna. Skoraj vso pot nisva spregovorila, razen mimogrede, kadar sva se menjavala v vodstvu, ali kadar sva počivala stoje kar na smučeh, oprta na palice. Malo sledov divjadi sva videla, sem in tja kako lisičjo in kunjo. Dolgouhci so ostali zasneženi v ložu, zato nikjer njihovih sledov. Srnjad pa se je umaknila v doline, medtem ko je najina pot vodila prek rebri.

Ko sva prispela do Skalarjevih senožeti, se je megla nekoliko zredčila. Snežiti je docela nehalo in povsod je vladala popolna tišina, ko da bi hribi in doline brez diha čakali, kaj se bo zgodilo.

Na senožeti sva namenoma prišla visoko nad Skalarjevo hišo, da naju kmet ne bi opazil. Od

tam pa sva se po kratkem posvetu spustila navzdol. Rezala sva jo naravnost, ker je bila brzina zaradi mehkega snega kljub veliki strmini majhna.

Ob vznožju, že blizu hiše, tam, kjer se svet prelomi v kotlino, kamor sva domnevala, da se je zatekla srnjad, sva se ustavila. Oba hkrati sva v snegu opazila od Skalarjeve hiše proti kotlini globoko gaz.

»Torej je le res,« sem pomislil.

Čuvaj pa je dejal: »Sum je bil torej upravičen!« Medtem sem bolj pogledal gaz.

»A nikjer krvi, čeprav se je že vrnil? Pač pa tole!« S palico sem mu pokazal na bilke, raztresene po gazi.

»Vidim. Neverjetno!«

»Poglejva!«

In pognal sem se v gozdnato kotlino. Odkril se nama je edinstven prizor: Med grmovjem in drevjem ob potoku se je trlo srnjadi. Nad petnajst sva je naštela v dosegu najinega pogleda. Srne so bile pogreznjene v sneg skoraj do vratu. Ko so naju opazile, so se skušale plašno iztrgati neprijetnemu belemu objemu, a so po nekaj skokih obmirovale. Iz lepih temnih oči jim je odseval strah, strah pred človekom. Stala bi in gledala. Gaz pa je peljala še globlje, do potoka in ob potoku navzgor. Toda ne več naravnost, temveč od drevesa do drevesa, na spodnjih vejah, nizko pri tleh pa je bila naložena najboljša otava. Srne se je še niso dotaknile. Toda hrana je bila tam, pripravljena zanje. Ko jih bo lakota prisilila, bodo premagale strah.

Čuvaj je venomer ponavljal: »Neverjetno, neverjetno!«

»Da, neverjetno zato, ker težko mislimo kaj lepega o človeku,« sem pripomnil, ker me je zapekla vest.

Umaknila sva se, ker nisva smela preveč vznemirjati že itak zbegane srnjadi. »Pojdiva k Skalarju, da se mu zahvaliva!«

»Da, pojdiva!«

Ko sva prišla do hiše, naju je Skalar že čakal. Na njegovem resnem obrazu sem bolj zaslutil kot opazil rahel nasmeh.

»Aha, sta le prišla. Lepo. No, snemita si deske z nog in notri, le brž! Žena vama bo dala kuhanega žganja.«

»Oča Skalar, prehiteli ste naju. To je zelo, zelo lepo od vas. Hvala vam! Mi smo pa mislili, da se še vedno jezite.«

»Saj se,« je rekel, ampak v njegovem glasu je bilo več zadovoljstva in ponosa kot jeze. »Živalim je treba pomagati v stiski, saj smo ljudje!«

Da, ljudje smo. Ko bi le bilo veliko takih pravih, resničnih ljudi, kot je Skalar, samotni kmet pod Goro.

(Pride konec)

Foto dr. V. Peracino

Kozoroga v Gran Paradisu

Po lovskem svetu

Gran Paradiso

J. Kuntarič — Z. Vidic

Po sklepu izvršnega odbora Lovske zveze Celje sva podpisana oktobra 1968 potovala v Severno Italijo z nalogo, da izposlujeva zamenjavo srnjadi za svizce. V Aosti sva s tamkajšnjim komitejem za lovstvo (COMITETO REGIONALE PER LA CACCIA) sklenila pogodbo za zamenjavo 20 glav srnjadi za 80 svizcev.

Preko lovskega prijatelja iz Trsta, Annija Drob-niga, nama je uspelo dobiti tudi dovoljenje za ogled italijanskega nacionalnega parka — PARCO NAZIONALE GRAN PARADISO. V Aosti je namreč administrativni center parka, direkcija pa je v Torinu. Tako sva si na kraju samem ogledala domovino in okolje, v katerem svizci žive. Deležna sva bila obširnih razlag o življenju, navadah in zahtevah te divjadi ter nasvetov za snovanje naše kolonije svizcev na Smrekovcu, v Raduhi in na Lepenatki.

Nacionalni park Gran Paradiso je bil osnovan s kraljevskim dekretom 3. decembra 1922, medtem ko je bila osnova za ustanovitev parka odredba o prepovedi lova na kozoroge, ki jo je leta 1821 izdal kralj Vittorio Emanuel II.

Park se razteza čez vso gorsko skupino Gran Paradiso, celotne gorske verige zahodnih Alp, omejujeta pa ga dolini rek Dora Baltea in Orco. Površina parka je približno 60 000 planimetričnih ha, dejansko merijo vsa razvejana gorska po-

bočja okrog 200 000 ha, z obsegom okoli 150 km. Nadmorska višina parka je od 800 do 4061 m. Drevesna meja je na višini 2500 m. Na območju parka je 57 ledenikov.

Najbolj zanimivi stalni divjadi v parku sta kozorog in gams, dalje še svizec, ruševac, belka, kotorna, planinski in poljski zajec, planinski orel in velika uharica. V svojem prospektu omenjajo kot divjad še lisico in hermelina.

Stalež glavne divjadi je ocenjen na 3700 kozorogov, 7000 gamsov in nad 10 000 svizcev.

Odstrel divjadi je dovoljen le v primeru obolenosti, od plazov ali drugače poškodovane divjadi ter divjadi, ki je prekoračila najmanj 14 let starosti. Odstrel zdrave divjadi je izjemen. Cena za odstrel se giblje, neglede na kvaliteto, za kozoroga 1 do 1,2 milijona lir (2 do 2,4 milijona S din), za gamsa pa 150 000 lir (300 000 S din).

Nacionalni park ima svoja zavetišča, in sicer 11 večsobnih hiš z vsem komfortom ter 28 koč oz. bivakov. Vsi objekti so opremljeni z moderno in okusno opremo, ki je tipizirana oziroma enotna v vsem parku. Ogrevanje in razsvetljava sta na tekoči plin. Oskrbo postojank vrše z izbrano pasmo konj »haflingerjev«.

Za ogled parka je na voljo okrog 370 km planinskih poti in steza, ki so odlično vzdrževane. Na območju parka je okrog 40 stalnih stražarskih mest. Čuvaji — oni jih imenujejo straže — so uniformirani ter oboroženi s polavtomatskimi puškami tipa »Colt«, caliber 5,6 mm, ameriške proizvodnje. Povedali so nama, da so ta tip puške uporabljali Amerikanci v korejski vojni. Poleg tega so čuvaji opremljeni s prenosnimi radiooddajnimi in sprejemnimi postajami, ki so vse vezane med seboj in s stražarskim centrom v Cogne (1573 metrov). Cogne je sicer turistično mestece in obenem izhodišče za obisk Gran Paradisa. Uporabljajo službene pse — lavince. Stražarji so v svojih postojankah nepretrgoma od junija do približno novembra, ko zapade sneg do dolin, oziroma ko je mogoče slediti morebitnega nezaželenega obiskovalca že v dolini. Stražarji imajo poleg pripadajoče jim obleke, obutve in druge opreme mesečno plačo 90 000 do 100 000 lir. Take osebne dohodke imajo šele dve leti; pred tem so bili njihovi prejemki za 50 % manjši.

Sam ogled parka in planinsko-biološke postaje »Paradisia« (1700 m) nama je izredno ljubeznivo posredoval poddirektor parka, gospod Stefanelli, ki naju je tudi spremljal na vsej poti.

Gospod Stefanelli, star 64 let, je pasioniran naravoslovec, dober poznavalec tudi slovenskih Alp in osebni znanec dr. Juliusa Kugyja. Dal nama je vse zaželeno podatke in pojasnila, obenem pa posredoval tudi vse potrebne zveze v Aosti, da sva mogla skleniti omenjeno pogodbo. V noči našega prihoda v Cogne je žal pričelo snežiti, tako da so bili v stražarskem centru že v dvomih glede našega pohoda. Kljub temu smo se naslednje jutro

zgodaj odpravili v predvideno smer. Ogledali smo si območja nad dolino Valnontey, in sicer pobočja ter grebene Colle Luson (3296 m), Gran Sera (3552 m) in Herbetet (3778 m).

Kljub nenehnemu sneženju in megli smo imeli priložnost videti obilo gamsov in kozorogov ter rove svizcev, ki pa so že spali v svojih prezimovališčih. Številna divjad, ki smo jo videli na razmeroma majhnem delu parka, potrjuje, da ocena staleža ni pretirana, morda celo skromna. Gamsi so bili izredne telesne moči, medtem ko bi za trofeje lahko pripomnila, da so šibkejšje kot pri naših gamsih.

Okolje na višini 2500 m, tj. na drevesni meji, je enako našemu pri 1500 m. Klima je enaka, enak sloj zemlje, enaka trava in drugo. Razlika je le v drevesnih vrstah. Pretežno je zastopan macesen, v majhni meri bor. Ruševja nisva opazila, smreka pa je redka.

Posebna zanimivost parka je, da nihče od osebja, od direktorja do stražarjev, ni lovec. To so predvsem ljudje, ki sta jim narava in divjad pri srcu in imajo veselje ter zadovoljstvo, da jo čuvajo. Pri izbiri kadrov polagajo na te lastnosti posebno pozornost.

Druga posebnost so meje parka. Te potekajo za naše razmere prav nerazumljivo, in sicer od 200 do 300 m visoko po pobočjih nad dolinami, v škodo parka. Zaradi takega stanja oz. nenaravnih meja izgubé v zimskih mesecih precej divjadi. Brž ko zapade sneg, se namreč divjad pomakne nizko v doline, pri tem prekorači nenaravne meje na pobočjih ter zaide v lovna področja, ki so na voljo vsem registriranim lovcem. Tako so v lanskem letu izgubili okrog 600 gamsov, ki pa so bili sicer povsem regularno odstreljeni. V kritičnih zimskih obdobjih morajo ob takih primerih prositi za pomoč policijo in karabinjerje, pa tudi vojsko, ker lastna straža ne zadošča. Tako stanje izhaja po pripovedovanju gospoda Stefanellija iz dejstva, da velika večina Italijanov parka ne pozna, oziroma si ga predstavlja kot zelenice z nasadi in divjadjo, kakor v živalskem vrtu. Po drugi strani pa vladajoči krogi ne tvegajo zameriti se dvema in pol milijonoma italijanskih lovcev, ki predstavljajo prav tolikšno število volivcev.

Ogled italijanskega nacionalnega parka Gran Paradisa je enkratno doživetje, tako za lovca kot vsakega ljubitelja narave. Tu spričo obilice divjadi pozabiš na puško, zaživi pa zanimanje za mirno opazovanje, saj so tod neizčrpne možnosti za proučevanje divjadi, njenega življenja in njenih navad. Kot ljubitelja narave in lovca si po tem ogledu Gran Paradisa želiva, da bi tudi mi v Sloveniji pričeli s čim intenzivnejšim urejevanjem našega že obstoječega in morda tudi kakkega novega nacionalnega parka, ki naj bi bil v veselje nam in našim potomcem, kolikor jih bomo seveda znali vzgojiti v ljubezni do narave.

Lovski oprtnik

Koledar

*Januarja, v novem letu,
res težko je za na lov.
Mraz in burja te podita,
da premražen greš domov.*

*Februar je čas za race,
pazi torej se skrbno,
da se čoln ne prevrne
in ne padeš v vodó!*

F. S.

Zatiranje šoj

Leta 1966 je Državna založba Slovenije izdala knjigo »Naši prijatelji na vrtu in v gozdu«, ki sta jo napisala dr. Henze in dipl. gozdar Zimmerman, iz nemščine v slovenščino pa jo je prevedel prof. France Šušteršič. Knjiga daje predvsem strokovne nasvete, kako je treba skrbeti za koristne ptice po vrtovih in gozdovih. V njej so točna navodila za izdelavo valilnic in krmilnic ter vseh drugih pripomočkov za čim uspešnejšo gojitev in varstvo drobnih ptic. Knjiga je opremljena tudi s številnimi barvnimi slikami. Navedeni in opisani so tudi ptičji sovražniki ter dana navodila, kako jih zatirati.

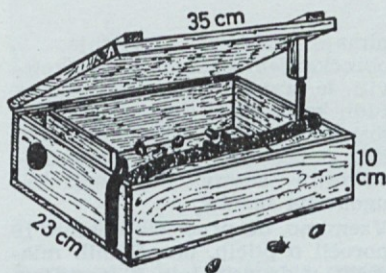
Za najhujšega sovražnika drobnih ptic po gozdovih avtorja omenjata šoja. O njej pišeta med drugim: »Kjer je mnogo šoj, ne uide njihovim očem niti en par ptic pevk. Šoja odkrije skoraj slednje gnezdo ščinkavca in pobere iz njega jajca. Kdor pozna klice gozdnih ptic in si zna razlagati njihove glasove, ta lahko odkrije, da so prav šoje tiste, ki v gozdu povzročajo nemir, strah in svarilne klice preplašenih ptic. V aprilu in maju često leže po fleh razmetane jajčne lupinice in izpuljeno perje še negodnih mladičev. Ko šoja zasliši slabotno čivkanje še negodnih sinic, muharjev in pogorelčkov, dobro ve, čez koliko dni bo izletel zarod. V usodnem času sredi maja, ko mladički prihajajo iz valilnic, šoje tudi po večkrat na dan obišejo valilnice ter love neobgljene ptice. Šoje jih po večini polove, jih raztrgajo na kose, pobašejo v svoje golše in z njimi krmijo lasten zarod. Škoda, ki jo delajo šoje, se dobro vidi po tem da npr. tam, kjer so valilnice razvrščene v iglastih

gozdovih povprečno na vsakih 4 do 5 ha, ostane vsako leto 20 do 40 % valilnic praznih. Od kod pa naj bi se vzeli stari pari, če je vsako leto uničenih 80 do 85 % mladih ptičk, brž ko zlete iz gnezda? Žalostno je, da so lovski upravičenci tako ravnadušni do teh roparjev!

Šoje pa so tudi sicer za gospodarstvo zelo škodljive. V razsadnikih je skoraj nemogoče iz potaknjenih želodov vzgojiti razstlinice, kajti šoje vsako pomlad preiščejo gredice, populijo iz njih posajeni želod in žir ter kaleče mladike.

Pokončevati šoje, pomeni varovati ptice pevke in gozdove!

Na krmiščih za divjad so šoje vso zimo trdovratni gostje, še posebej, če jih zalagamo s koruzo in drugim zrnjem.

Past za šoje

Preveliko število šoj lahko zmanjšamo na dva načina: Pozimi jih privabimo na razdaljo 20 do 30 m od okna kočice v gozdnem razsadniku, za vabo pa uporabimo želod, žir, žito, kuhinjske odpadke itd. Že po nekoliko dneh se šoje tako privadijo, da redno prihajajo in jih skozi okno lahko postrelimo drugo za drugo. Če žito potresemo v strelni črti, lahko z enim strelom uničimo več šoj hkrati. — Šoje pa lahko ukamimo tudi s posebno pastjo v obliki zabočka, ki jo nastavljamo v razsadniku ali na strehi krmišča za divjad. Barva zabočka naj ne bo kričeča, ampak prilagojena okolici. Nastavljena naj bo tako, da je mimoidoči ne zapazijo. V nastavljeno past in okoli nje damo želod, koruzo ipd. V temni pasti ujeta šoja mirno ždi in je njene tovarišice ne morejo opaziti. Lov s to pastjo je najuspešnejši pozimi, ko zapade sneg.«

Iz navedene knjige objavljamo tudi skico te pasti. Sprožilo bi bilo morda lahko še enostavnejše in

učinkovitejše, sicer pa si ga vsak izdelovalec pasti lahko po svoje pripravi. Ob strani je prožna pločevinasta vzmet z luknjico zgoraj, v katero se pri padcu pokrova vpne glavica vijaka ali žeblička na njem. Past je priporočljiva zlasti za lovljenje šoj ob krmiščih za jerebice, fazane in veliko divjad (srnjad, jelenjad, divje prašiče), če jo krmimo tudi z želodom, žirom, koruzo ipd. Kljub temu, da past jerebicam in fazanom ni nevarna — kot je npr. žimnica — jo je priporočljivo nastaviti na primerno mesto toliko od tal, da fazani in jerebice ne pridejo do nje in je ne sprožijo.

— elf —

Posnemanja vredno

Ta zima je v začetku pritisnila z vso silo; padlo je mnogo snega in živo srebro v toplomeru je zdrknilo tudi dvajset stopinj pod ničlo. Razumljivo, da smo se v šoli razgovarjali tudi o ubogih drobnih pticah in divjadi. Sicer so pa naši učenci veliki prijatelji divjih živali. Pozna se, da je na šoli pred nedavnim uspešno deloval prirodoslovni krožek, ki ga je vodil lovec, član tukajšnje lovske družine. Razen divjadi otroci tudi zelo dobro poznajo ptice pevke, njihove navade in njihovo koristnost. Bili smo že v skrbeh, kako se bomo pticam v zimski stiski oddolžili. Ni bilo vprašanje glede ptičje krme iz raznih žit. Toda z njimi lahko pomagamo predvsem zrnjedim pticam iz družine ščinkavcev, od katerih čez zimo prosijo okrog hiš zlasti zelenec, dlesk, pi-noža, ščinkavec, strnad — in pa seveda domači ter poljski vrabec. Brglez, detli, žolne in sinice — naše najkoristnejše ptice — pa rabijo semena, ki vsebuje maščobe. To so bučne pečke, seme sončnice in konoplje. Iz zadrege pa so nas rešili lovci. Na šolska vrata je potrkal mož v lovskem kroju, vstopil in med drugim rekel: »Čeprav imamo lovci puške, v katerih tiči smrt, smo vendar ljubitelji vse žive narave, tudi drobnih ptic. Dedek Mraz je obdaril otroke, naša lovska družina pa želi obdariti v tej zimski stiski uboge, lačne ptice. Prinašam vrečo krme zanje, bučne pečke, semena sončnice in konoplje — ter prosim tovarišici učiteljici, da bi hrano po učencih razpošiljali do vseh ptičjih krmilnic po vasi.«

Seveda naročilo lovcev v celoti in z velikim veseljem izvajamo.

Naša šola se tukajšnji lovski družini — LD Kovor — zahvaljuje in

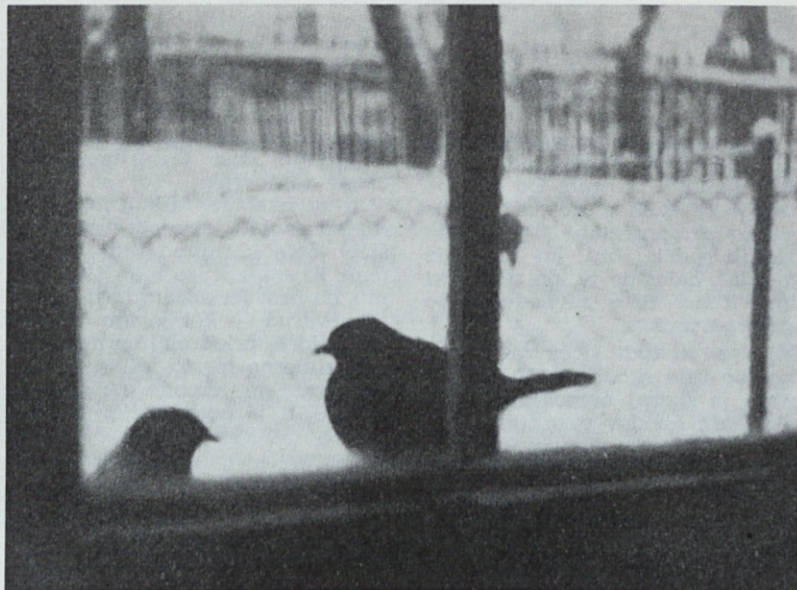

Foto F. Cvenkel

Ptice prosijo

za njeno razumevanje kot tudi za njen prispevek pri vzgoji otrok v dejanski ljubezni do narave.

Metka Kodelè,
učiteljica,
osnovna šola Ljubno
na Gorenjskem

Starost divjih rac

V zadnjih desetletjih proučujejo starostni sestav račjih populacij. Pod populacijo razumemo skupnost živali ene vrste, živeče na določenem prostoru. Tako npr. lahko govorimo pri divji raci o populacijah posameznih pokrajin. Zanimivo je, da populacije ostajajo številčno skoraj na enaki višini. Pri tem dajejo posamezni pari letno 10–14 mladic. Če bi vsi pari uspešno izpeljavali zarod in bi se vse mlade race vračale v svoje kraje, bi to pomenilo 5 do 7-kratno povečanje staleža. Jasno, da je to nemogoče. Starost ptičev ugotavljamo s pomočjo obročkarnja. Ta način je najprej omogočil ugotavljanje starostnega sestava posameznih ptičjih vrst. S primerjanjem podatkov, ugotovljenih pri raznih vrstah, so možni nekateri splošno pomembni zaključki. V prvih letih obročkarnja, v začetku 20. stol., je bila pozornost obrnjena povečini na največjo starost ptic. Ugotovili so, da prosto živeče ptice v naravi dose-gajo poprečno neprimerno manjšo starost kakor ptice v ujetništvu. To kaže, da živali v prosti naravi

nimajo lahkega življenja. Z obročkarnjem pa ni možno ugotoviti le največje starosti, ampak tudi, koliko ptic pogine v prvem, drugem, tretjem letu življenja itd., poleg tega pa še, kakšen je starostni sestav populacij. To ugotavlja takole:

Vzemimo, da prvo leto dobimo 10 poročil o ptičih, obročkanih mladitih, v drugem letu 5, v tretjem 2 in v četrtem letu 1 poročilo. To pomeni, da so doživeli 3 leta starosti trije ptiči (2 triletna + 1 štiriletni), 2 leti osem ptičev (5 dvoletnih + 3 starejši), a 1 leto vseh 18. Zguba ptičev, izražena v odstotkih (na primer med 1. in 2. letom), se imenuje smrtnost ali pogin. Primer: Če doseže večjo starost 90% ptičev, je pogin 10%. Ta, čeprav enostaven izračun, se različno postavlja ter daje tudi razne zanesljive ugotovitve, na kar ima v glavnem vpliv število obročkanih ptičev, pa tudi, koliko je bilo pozneje ugotovljenih obročkanih ptičev.

Starostni sestav populacije rac mlakaric pa je takle: Najstarejša naša rasa, obročkana kot račka, je dosegla starost 7 let, 2 meseca in 12 dni. Njeno starost je le prese-gla druga, ki je bila obročkana v jeseni kot dorasla, torej najmanj že pol leta stara. Uplenjena je bila pri starosti 8 let in 2 meseca. Na podlagi podatkov iz drugih evropskih dežel sledi, da je najvišja starost, ki jo dosežejo race v prosti naravi, 10–12 let. V ujetništvu gre le-ta čez 20 let.

Pogin mladih rac je v prvem letu velik, kar 61,5%. To pomeni, da

jih od izvaljenih le nekaj več kot tretjina doseže drugo leto življenja. Velik pogin mladitčev je pri večini ptičjih vrst. V nadaljnjih letih je poprečni pogin mnogo manjši, 34,1%. To pomeni, da imajo mlade race izgled na poprečno starost 1,54 leta, medtem ko ima enoletna rasa možnost na poprečno 2,85 leta starosti. Populacija rac niso po večini mlade, ampak starejše ptice. Podobne razmere so tudi pri drugih ptičjih vrstah. Zato se zdi, da ni smotrno zviševati deleža mladih z odstrelom starih rac, če hočemo obdržati stalež na določeni višini. Sicer je v praksi takšen »izbirni odstrel«
skoraj izključen.

Kakšni so vzroki smrtnosti pri račjih populacijah, ne moremo ugotavljati zgolj po poročilih o obročkanih racah. Od 323 rac, za katere smo prejeli poročila, jih je bilo čez 90% uplenjenih s strelom, druge so bile najdene mrtve ali ranjene, a le malo rac je bilo odlovljenih. Na podlagi takih podatkov pa ne moremo delati splošno veljavnih zaključkov in reči, da odstrelimo 90% rac. Na splošno od vsake skupine obročkanih rac dobimo le kakih 10% obvestil, v glavnem so te odstreljene. Usode 90 preostalih odstotkov ne zvemo. Gotovo je od teh še nekaj uplenjenih s strelom, a lovci ne pošljejo poročila oziroma obročkov obročkarski postaji. Brez dvoma pa precej rac ne pogine od strela.

Z obročkarnjem sicer ne ugotovimo vsega, kar nas o pticah zanima, a vendar mnogo, kar želimo vedeti.

Iz »Myslivosti«
3/68 —
ing. D. Š.

Pripomba uredništvu:

Naši lovci naj pošljajo poročila o uplenjenih ali najdenih obročkanih pticah vseh vrst z obročki vred na naslov: Ornitološki zavod, Ljubljana, Stožice.

Pripomba k pripombi

V 9. št. Lovca 1968 je v pripombi k članku o steklenini navedeno, da naj se pošilja od večjih živali, npr. lisice, glave na mikroskopski pregled. K temu pripominjam, naj se tega ne lotevajo lovci, ker bi se pri seciranju glave lahko kdo ranil in se s tem okužil s steklino. Zato je edino pravilno, da v primeru suma na steklino to javite veterinarju, ki je po zakonu dolžan poslati glavo oziroma možgane divjadi na pregled.

Dipl. vet. Stanko Arko

V tretje gre rado

Povedati moram, da nisem vraževeren, a je tako nanoslo, da razmišljam, kje narava skriva svoje čare in presenečenja.

I. V januarskih dneh sem se večkrat potepal za vodo Pesnice in Drave. Odkril sem jate gosi in rac. Lovska žilica mi je jela hitreje utripati in začel sem kovati načrte za zalezovanje. Neko nedeljo popoldne, bilo je precej mrzlo, me je kar podzavestno potegnilo in krenil sem preizkušat svoje lovske veščine. Kakor mačka sem se tihotapil skozi džunglo trstičja ter se prikradel do domovanja gosi in rac. Veter je bil ugoden, tako da ni bilo bojazni, da bi me slišale, če sem bil le preveč glasen. Jata je štela čez 300 gosi. Rac je bilo pa gotovo čez 450 kljunov. Znan mi je bil njihov večerni prelet in tako sem se namestil na primerni točki. Bil je naplavljen štor v dobrem kritju trstja. Gosi in race so bile oddaljene kakih 120 metrov, žal prek Drave na hrvaški strani. Veliko uslugo bi mi bil tokrat napravil lovec na drugi strani, če bi jih bil spodil na mojo. Poslušal sem le bučno čebljanje mešanega pernatega zbora in užival ob opazovanju te pisane množice. Dan se je nagibal k mraku in moje čakanje k višku. Iz tega razmišljanja me predrami švist peruti nad mano. Niti zavedel se nisem tisti trenutek, le roki in lovski nagon so opravili svoje. In ko odmaknem puško od lica, pade predme krasen kragulj. Sedaj mi lepša lovsko sobo in priča, da je padel proti moji volji. Po strelu so se dvignile gosi in race tako gromko, ko da bi bila Drava zgrmela v prepad. Načrt je spodletel, ostal pa mi je nepozaben doživljaj.

II. Prišel je čas srnjega prska. Zlata pšenica je dajala zadnje grižljaje srnjaku, ki naj bi bil moja trofeja. S tovarišem Jožetom sva se domenila, da greva pogledat za njim. V njegovem kraljestvu prisluškujeva glasu in utripu narave. Ostal sem na robu gozda, z večjo zaplato ovsu pred seboj. Računal sem, da pride srnjak po vitamine za svatovanje. Dan se je nagibal, a srnjaka od nikoder. Moje misli so odplavale daleč od srnjaka — v druga lovišča, lovišča skrivnosti... Kakor eksplozija se za mano oglasi srnjak, zaropota in zaboka, ko da je opazil prikazen. Presenetil me je in kljub svoji naglici sem s pogledom komaj še ujel njegovo zaplato. Obšel me je namreč ter izstopil na senožeti. Želel pa sem ga vsaj videti, zato sem se potrudil z nekaj hitrimi koraki navkreber. Res sem zagledal srnja-

Foto P. Adamič

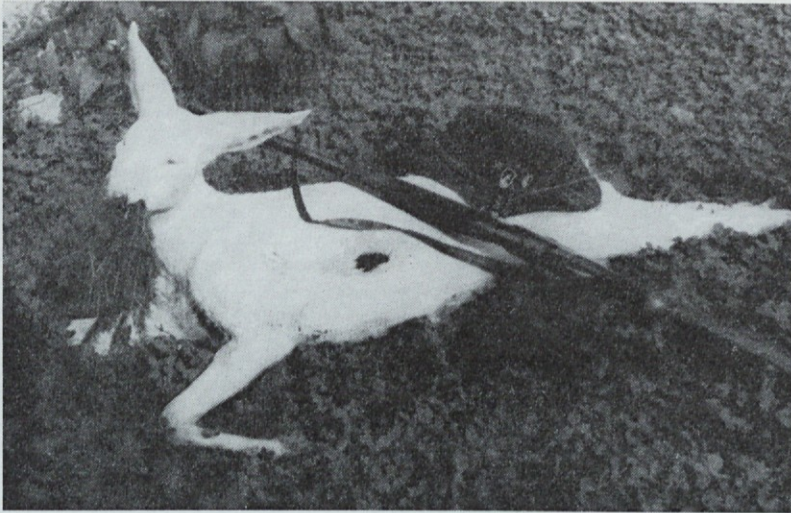
Štefan gazi do krmišča za srnjad

ka, ki je neprestano jezno bokal in gledal v smer, kjer me je dobil v nos. Strelna daljava je bila ugodna in pravi je bil. V lahnem drncu se srnjak ustavi, dvigne glavo in prisluškuje. Brž odsunem varovalko in hočem sprožiti. V naglici pa pritisnem na sprožilec in — resk! Sedaj sva si bila bot, prej je on mene prestrašil, sedaj pa jaz njega. Sunek mi je poškodoval palec, srnjak pa je elegantno zaplaval v podrast. Pri tem je tako močno bokal, da Jože ni zdržal na svojem čakališču in je ves zadihan pritekel gledat, kaj se godi. Bilo je res lepo presenečenje, nepozabno za oba.

III. Prsk je bil že v polnem razmahu, jaz sem pa moral na zdravljenje v Slatino-Radence. Toda lovska žilica ne miruje nikjer in nikoli. Tokrat me povabi gospodar LD Radenci, Ladislav, na zalaz. Med vinogradi, sadovnjaki in senožeti se odpeljeva v Očeslavce, kjer naj bi Laci srečal rogača. Pešačila in križarila sva po lovišču; priznati moram, da je tako romantičen kraj le še v bajkah in

sanjah. Sanje pa so se kmalu sprevrgle v resničnost, ko sva zakoračila v ogrado gozdnega gospodarstva Maribor, kjer je macesnov nasad. Laci je vztrajno prisluškoval, klical in naprezal oči za rogačem. »Tukaj bo,« je trdil. In res je bilo. Pogled na mlado macesnovje je bil prekrasen, toda kakor orkester so na lepem zabrenčale okrog ušes srborite ose. Nisem se hotel pokazati strahopetca in hrabro sem se otepal vedno srditejših napadov. Kakor za stavo so me obdelovale, čeprav jih je Laci s klobukom otepal z mene. Po končanem boju je bil kraj napada že daleč za nama in sovražnik me je kar trinajstkrat pogodil — Laci pa je ostal brez »trofej«. Moj obraz je bil ves zmaličen, ko sva se pod mrak vračala v zdravilišče, kjer so me znanci sprejeli s hudomušnim sočutjem. Vso noč sem deval obkladke na žgoče rane, ki mi jih je požrtvovalno lajšala prikupna sobarica.

Jožko Korpar

Belično srno je 27. okt. 1968 uplenil pri Fonih na Kolovratu pri Tolminu Dušan Zuodar, član LD Volče. Pred 5 leti so jo opazili pri Fonih kot mladico v družbi matere in še druge mladice normalne barve. Leto za tem so jo videli v Kamenici, kjer je izginila. Pred dvema letoma se je zopet pojavila v okolici Fonov na Kolovratu pri Tolminu, kjer se je zadrževala do uplenitve.

Kaj sem doživel

Stari lovci so pravili, da na dan mrtvih ne hodimo na lov. Pa je bilo prav na ta dan, ko je prišel lovec iz sosednje vasi k mojemu bratu, da bi šla na srnjaka. Brata ni bilo doma, pa je mene povabil, da bi vzela s seboj psička, ker orožnega lista nisem imel. Sam je imel predelano avstrijsko vojaško puško in bil dober strelec. Po pol-drugi uri hoje prideva vrh senožeti, kjer se svet prevah in je bil zarasel z drevjem in grmovjem. Tam se je zadrževala srnjad. Čez nekaj časa se res pokaže iz grmovja srna in kmalu za njo še srnjak, ki sem ga spoznal skozi daljnogled. Ker sta šla proti poseki, sva se spustila v star strelski jarek iz prve svetovne vojne, od koder sva imela lep razgled. S psičkom sem ostal nekaj metrov od lovca. Kmalu sta se srna in srnjak pripasla na poseko in srnjak se je postavil pred naju kakor tarča. Čakal sem le, da počim in da skočim po srnjaka. Po strelu odskoči srna v gozd, srnjak pa kar stoji in gleda. Odjekne drugi in tretji strel, srnjak še zmeraj stoji, pa tudi še po četrtem in petem strelu. Lovec nekam preplašen zleze iz jarka, da bi videl, kaj se godi, pa se spomni, kaj so pravili stari lovci. Medtem je srnjak počasi odšel v gozd, midva pa tiho naravnost proti domu. Med potjo pa se ustavi in mi reče, da hoče prekusiti puško. Imel sem papir od zavitka tobaka in ga namestil na daljavo, kakor je bil srnjak. S tremi strelji je pogodil papir, če-

prav je bil ta nekajkrat manjši od srnjaka.

Drugič sem šel neke nedelje po polju gledat, kako kaj raste. Srečam prijatelja lovca, ki me povabi, da greva za Sočo pogledat na pasti za vidro. Res je bila za nogo ujeta vidra in ne bi bil mislil, kako je ta žival divja in žilava. S praskanjem po tleh, da bi se rešila, si je odbrusila močne kremplje, ujeto nogo pa je do čeljusti pasti vso izgrizla do kosti, ki je bila zlomljena. Ker je lovec zaradi kožuha ni maral ustreliti, jo je skušal umiriti s kolom. Mučno je bilo gledati ubogo žival, kako je branila svoje življenje pod udarci po glavi. Kaj takega ne želim več doživeti. Vidra je bila z repom vred dolga 152 cm.

Anton Koren,
Ladra pri Kobaridu

Lovska soba v Solčavi

Že nekaj let me vsaj po enkrat na leto ponese želja v prelepo Zgornjo Savinjsko dolino, predvsem Logarsko dolino. In tako sem bil tudi v letu 1968.

V takšnem kraju, kot je Logarska dolina, pa prav gotovo lovca prišleca zanima lov prej ko vse drugo. Zato se tudi kaj hitro radi spoznamo ali pa že poznamo lovci med seboj. Pristopil sem k tovarišu Plesniku in kaj hitro je stekla beseda o gamsih ter sploh o lovu tega kraja.

Po kramljanju me je ljubeznivo povabil na ogled lovske sobe v Solčavi. Ob vrnitvi domov sem to tudi rad storil. Bil sem v večji družbi nelovcev, ki so si vsi sobo ogledali in bili z menoj vred presenečeni in navdušeni. Tu je videti kvalitetne trofeje, ki zastopajo razen povodne divjadi skoraj vso drugo, ki jo zmorejo lovišča na celjskem področju. Videti je tudi zbirko zobovja (spodnjih čeljusti) srnjakov od enega leta do največje starosti, kar je prav zanimivo, predvsem pa poučno za lovce.

Besede vredno je, da so lovci solčavske družine dali na ogled tudi vse kapitalne trofeje z odlikovanji, ne da bi jih ljubosumno čuvali na domačih stenah.

Tudi moža, ki ima ključ od sobe, in ki nam je sobo razkazal, ne smem izpustiti. Bil je nadvse vljuden in je pojasnil še marsikaj, kar ni bilo moč videti v lovski sobi. Iz njegovega vedenja je odseval duh turizma, ki ga živi Zgornja Savinjska dolina v polni meri.

Lovcem, ki potujejo skozi Solčavo, priporočam, da si sobo ogledajo, solčavskim lovcem pa k takšni ureditvi čestitam in jih prosim, naj mi oprostite, če bodo morali še kdaj odpreti sobo.

Stane Mlinar

Devetindvajseti november 1968 v LD Petišovci pri Lendavi

Po lovskem izročilu prirejamo vsako leto na dan 29. novembra skupni lov v Murskem gozdu. Na ta lov navadno povabimo tudi lovske goste iz drugih lovskih družin. Pravico vabiti goste imajo vsi člani lovske družine — po predhodnem sporazumu z ustreznim odborom lovske družine. Tako se je na ta dan lani ob poldevetih zbralo v Murskem gozdu 38 članov družine in 12 lovskih gostov. Lov se je začel ob 9. uri, po pozdravu starešine Jožeta Kopinje, ki je navzočim ob Dnevu republike čestital, jih seznanil s potekom lova in vsem zaželel ravne cevi in dober pogled. Lov je trajal slabi dve uri; padlo je 29 zajcev in 29 fazanov, zanimivo za datum — 29. november. Zadnji pogon je bil pri tabornem ognju v pozno popoldne in se je za nekatere nadaljeval še v lovskem domu do jutra. Tudi lovski krst ni izostal in se je star lovski običaj izvršil nad tremi »nekrščenci«. Sodišče pa je odredilo, da morajo pred obredom zgoreti razne kape in šali, ki ne sodijo k lovski obleki, kar se je tudi zgodilo.

Med pripravami za krst so nekatere poizkusili tudi v streljanju na tarčo. Najboljši je bil lovec iz LD Dobrovnik, ki je z enim strelom podrl 20 cm debelo drevo. Lovski gost iz LD Medvode pa si je dal razstreliti pipo, prepričan, da so Prekmurci slabi strelci. Lovski krst je potekal nadvse svečano, strogo po vseh pravilih. Po obredu so se krščenci boljše počutili, le nekoliko postrani so sedeli. Sicer pa so bili srečni, saj so postali pravi lovci.

J. K.

Samo enkrat

Bilo je sončno nedeljsko jutro, 6. oktober 1968. Narava se je razdajala na pobočjih Menine v tisočeri barvah jesenskih gozdov. Za ta dan je bil določen skupni lov LD Motnik, nad vasjo Češnjice. V marsikaterem lovcu, ki se je to jutro vzpenjal po strmini, je tlelo upanje, da ukrivi prst na ščetinarja, saj je bilo znano, da so to jesen pogosto v tem predelu divji prašiči. V gozdovih so imeli obilo žira in želoda, na češnjiških njivah pa pridno rabutali koruzo. Naredili smo tri pogone in v vsakem je po eden, precej krepek merjasec obležal pred puško našega člana Vinka Kvasa. Kaj takega, lahko bi rekli, doživi redki lovec in le enkrat v življenju. Med lovskimi šalami smo Vinku iskreno čestitali, mu ponudili zeleno vejico plena, ki si jo je zataknil za klobuk, in razigrani odšli na zadnji pogon.

Franc Kraševc,
LD Motnik

Vinko Kvas s plenom

Nenavadni »orel«

Dne 12. novembra 1968 sva z M. Komacem delala v gozdovih Skopice in sva okoli poldneva sedla, da se okrepčava. Nenadoma zagledava dobrih 30 metrov nad nama v zraku »orla«, ki je priletel iz smeri Slapa ob Idrijci. Orel je imel belo glavo in čez peruti ca. 10 cm širok bel pas, sicer pa je bil ves skoraj črn. Čez razpete peruti je meril kaka dva metra. Kmet iz Slapa ob Idrijci, ki sem mu to omenil, mi je povedal, da je dan prej tudi videl nenavadnega orla. Priletel da je iz smeri Skopice in se tja tudi vrnil. Morebiti bi kdo vedel, katera ujeda je to.

Angel Ozebek,
LD Planota

Najbrž beloglavi jastreb (plešec). Glej članek »Lovska razstava v Novi Gorici«, Lovec št. 8/1968. — Ur.

Koliko stane češka bokarica ZH na Češkem in koliko pri nas

Cena te bokarice pri nas in na Češkem je tako različna, da skoraj ni mogoče verjeti. Odkod takšne razlike? Polrisanica-bokarica znamke ZH stane pri nas 225 000 S din, na Češkem v trgovini pa le 73 000 S din. Carine je 36 000 S din, torej velja puška s carino 109 000 S din. Če to puško kupimo sami na Češkem, zaslužimo razliko 116 000 S din. Tako sta naredila člana naše lovske družine, ki sta pred nekaj meseci

bila na Češkem in si tam kupila novi bokarici ZH. Pa še to, češki krogelni naboj 7 × 57 R stane pri nas 280 S din, na češkem pa borih 30 S din. Zanima me, kaj bi naši trgovci z orožjem lahko navedli v opravičilo teh razlik v cenah, ki se nam zde očitno odušerke? Za moje navedbe imam dokaze.

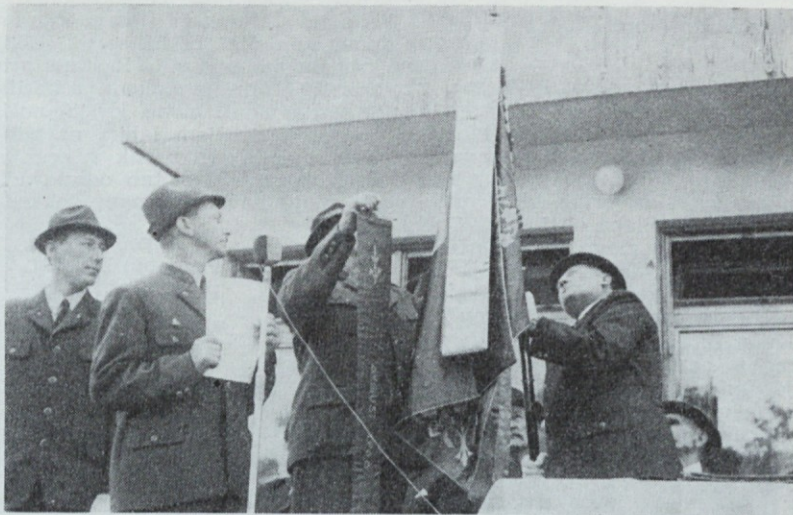
Angel Ozebek,
Prapetno brdo 21,
p. Slap ob Idrijci

Lovska organizacija

Razvitje družinskega prapora in otvoritev lovskega doma LD Cankova

Nedelja, 1. septembra 1968, je bila za člane LD Cankova najslavnejši dan njenega obstoja, saj je bil tega dne, ob 20-letnici, razvit družinski prapor in odprt oz. izročeni svojemu namenu novozgrajeni lovski dom, ki ga je 39 članov s pomočjo sodelavcev zgradilo v dveh letih v prijetnem gozdiču na bregu nad Cankovo. Člani lovci, tega dne zvečine v novih krojih, so se na to slovesnost še posebej pripravili.

Po sprejemu gostov, predstavnikov lovskih in drugih organizacij, ki so jim mladinke izročile šopke in zaželele dobrodošlico, je slovesnost začel predstavnik LD, tovariš Kučan. V pozdravnem govoru je orisal namen in pomen tega dogodka. Zbrane lovce, katerih je bilo čez 200 (približno četrtnina iz sosednje Avstrije, nekaj iz Italije) ter čez tisoč okoliških prebivalcev je seznanil s sporedom prireditve in predal besedo Karlu Molnarju, zastopniku krajevne skupnosti Cankova, ki je kot dober sodelavec LD izrazil zahvalo za zaupanje ter nato napovedoval in vodil nadaljnji spored. Za tem je starešina LD Karel Reiter orisal požrtvovalno delovanje organizacije in prizadevanost članov, ki so v sorazmerno kratkem času zgradili že dolgo želene kotiček, svoj lovski dom, za katerega je znašal predračun nekaj čez 23 milijonov S din. Člani so pod vodstvom upravnega in gradbenega odbora prostovoljno opravili 4498 delovnih ur: na zgradbi, napeljavah in ureditvi

Razvitje prapora LD Cankova

okolice. Člani obrtniki pa so za notranjo ureditev doma brezplačno prispevali 768 obrtniških ur. Dom meri 11 × 15 metrov, je podkleten, ima sejno dvorano, klubsko sobo in gostinski prostor s kuhinjo, shrambo in potrebne sanitarije. Zgoraj so štiri dvoposteljne sobe, sodobno opremljena kopalnica in stanovanje za hišnika. Dom stoji neposredno ob novo asfaltirani cesti M. Sobota—Kuzma—Avstrija in bo hkrati turistična točka v tem predelu Prekmurja.

Starešina se je še posebej zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali pri gradnji, predvsem osebju obrt. grad. podjetja »Temelj« iz Cankove, ki je bilo strokovni izvajalec del. Zahvalil se je tudi gostom lovcem iz Italije, ki so v dokajšnji meri pripomogli k ustvaritvi te lepe postojanke. Ob zvokih

murskosoboške godbe na pihala, ki je odigrala lovsko himno, je predsednik krajevne skupnosti Cankova Franc Bertalanč razvil prapor ter ga svečano izročil starešini LD. Nato je prapor prevzel gospodar LD Jože Obal kot praporščak, z obljubo, da ga bo vestno čuval in nosil v ponos zelene bratovščine. Darovalci so po vrsti pripeli spominske trakove, ki so jih prispevale lovske in druge organizacije, zasebniki in člani lovci. Prapor, bogato okrašen, ima na eni strani lovski znak, simbol slovenskih lovcev, na drugi pa v zelenem polju fazana, ki je najbolj številna divjad v lovišču. Krasi ga še 24 spominskih trakov ter 88 zlatih žebelčkov. Ob tej priložnosti je starešina izročil štirim lovskim veteranom — jublantom (Avgustu Jauku, Vendelu Ficku, Jožetu Sukiču in Štefanu

Slovesnost pred novim domom LD Cankova

Žilavcu) spominska priznanja in praktična lovska darila v znak priznanja za vzorno in nesebično delo v lovstvu, članom, ki so opravili preko sto ur prostovoljnega fizičnega dela pri gradnji doma, pa spominske diplome. Vsem skupaj se je zahvalila mladinka Tončka Reiter z recitacijo priložnostne pesmi.

Za popestritev sporeda so poskrbeli soboški godbeniki in folklorna skupina iz Beltincev v prekmurskih narodnih nošah. Zaplesala je šest ljudskih plesov in v zadnji točki ples z vrtanki (kolači), s katerimi so nato dekleta obdarovale lovske in druge goste na tribuni, med njimi predsednika Lovske zveze Slovenije Rada Pehačka, kar so navzoči pozdravili z navdušenim aplavzom. Nato je vsem zbranim spregovoril Rado Pehaček, predsednik LZS, ki je prikazal pomen lovske organizacije v naši družbeni ureditvi. Poudaril je tudi vzorno delo in uspehe članov LD Cankova ter jim zaželel še nadalje mnogo uspehov.

Predsednik LZ Prekmurje Janez Drvarič je prav tako pohvalno pokazal na uspehe LD Cankova ter pozval prisotne lovce iz drugih družin, naj sledijo cankovskim lovcem.

Gost — lovec iz Italije, gospod Dino Aghito, ki že vrsto let lovi v tem lovišču, je izrazil zadovoljstvo nad doseženim uspehom tukajšnjih lovcev, se zahvalil za prijateljske odnose, ki so jih oni kot lovci-turisti med slovenskimi lovci deležni ter zaželel, da bi vez prijateljstva med lovci ostala tudi v bodoče iskrena in se še nadalje razvijala.

Predstavniki krajevne skupnosti Cankova tovariš Molnar je posebej poudaril pravilno pot domače lovske družine, ki ima dobre odnose tudi z drugimi organizacijami in ki je s svojim gospodarjenjem uspela tudi v tem koncu Slovenije oživiti lovski turizem, kar bo še poznejšim rodovom tega dela Prekmurja v korist in ponos. Napočil je najslavesnejši, težko pričakovani trenutek, ko je predsednik LZ Slovenije Rado Pehaček na vhodnih vratih doma prerezal trak in tako simbolično odprl dom cankovske lovske družine. Tedaj so zapokale lovske puške okrog doma in lovci graditelji so dali duška svojemu veselju. Praporščak in lovski funkcionarji so ponesli prapor na častno mesto na balkon doma ter ga namestili med državno in republiško zastavo.

Godba je dopolnila vzdušje s korčnicami in razvila sta se zabava in rajanje v vsesplošnem razpoloženju, ki ga je dvigal prekrasen sončni dan.

K. R.

Foto I. Lakner

Lovski dom na Boču, LD Rogaška Slatina

Pobratimstvo LD Medvode in LD Stari trg-Lož se utrjuje

Kljub razdalji 90 km se pobratimstvo in sodelovanje omenjenih družin lepo razvijata in krepita. Prvo srečanje je bilo 14. nov. 1965, ko je LD Stari trg-Lož povabila LD Medvode v svoje lovišče na jelene. Pobudo za sodelovanja sta dala med starotrškimi lovci uvaževana lovca LD Medvode Lojze in Martin; slednji je hkrati tudi član starotrške LD. Potek tega lova in pobratenja je bil opisan v Lovcu 1/66. Tedaj je na zadnjem pogonu takratni starešina tovariš Vidmar svoj pozdravni govor zaključil s pozivom: »Še večkrat vi k nam, mi pa k vam!« Skladno s tem geslom dosledno vsako leto zamenjamo prizorišče lova, medvoški lovci v lovišče starotrške LD na jelene, starotrški lovci pa v lovišče LD Medvode na malo divjad.

Lani, 17. novembra 1968, so najprej prišli starotrški lovci v Medvode. Lovili so v najboljšem predelu okoli Golega brda, a nam je megleno in mokro vreme kazilo užitek in ukralo plen. Kljub temu pa je bilo na zadnjem pogonu v okrašeni dvorani tovarne Tesnilka vsestransko zadovoljno in pristrčno vzdušje, k čemur so posebej pripomogla trda in tekoča krepčila. Ob tej priložnosti smo počastili in obdarili tri lovce-eterane, 80-letnika Martina Kulnika in Lenarta Zupana ter 70-letnika Vikija Koritnika, kar je še posebej dvignilo tovariško vzdušje. Posebna počastitev jubilarcev pa so bili na velikem plakatu du-

hoviti Lojzetovi stihii z akrostihom: »Dvesto trideset je let za vami«, kolikor so bili tedaj jubilariti skupno stari. Za čestitke in darila se je v imenu slavljenec zahvalil tovariš Lenart, za bratsko gostoljubnost v imenu navzočih starotrških gostov in njihove LD pa tovariš Baraga. Poskočna godba je ščegetala podplate plesalcem in so zlasti jubilariti v iskrih objemih lovck med plesom več trpeli kakor na pravih bradakah. Lovski škornji in šolnčki mokrocvetočih plesalk se pač težko ujamejo v pravem taktu. Toda vsaka pesem ima svoj konec in razšli smo se do svidenja čez teden dni na pritiskanju.

V nedeljo, 24. novembra 1968, na vse zgodaj smo si toplo segli v roke v starodavnem mestecu Ložu. Na zbirališču je lovce, posebej medvoške, pozdravil z dobrodošlico starešina Baraga, nato pa je lovovodja Mlakar obrazložil potek lova, s posebnim poudarkom na red in disciplino. Kakih 40 lovcev so vodniki razporedili po stojšičih, želeč jim dober pogled na jelena.

Vreme je bilo lepo in streljanja na prvem pogonu kar precej, plen pa je bil bolj skromen. Naredili smo še tri tihe pogone in skupni plen je bil: jelen, košuta, lisica, srnjaka, zajca. Volk pa se je spretno izmuznil iz pogona. Nepogrešljiv zadnji pogon je bil v Ložu v lepo lovsko okrašeni menzini dvorani. Da je bilo vsega dobrega in prijetnega na pretek, ni treba posebej omenjati. Za bratsko pozornost in gostoljubnost se je starotrškim in loškimi lovcem v imenu gostov in

LD Medvode toplo zahvalil jubilariti Lenart. Tudi to pot je bila ob pristrčnem slovesu izrečena obojestranska želja za čimvečkratno svidenje.

L. Z.

Jubilanti

Slavje v Lovski družini Košaki

23. nov. 1968 je bilo za štiri življenjske jubileje njenih članov. Redko kak lovec še lahko pri 80 letih čvrsto koraka po lovišču in veselo zapoje. Tak je naš **Ivan Žiberna** star., dolgoletni član družine in lovec.

Poleg njega je slavil 70-letnico svojega življenja **Franc Janžekovič**

Ivan Žiberna

Franc Janžekovič

vič, ki je dolga leta lovil širom po naši domovini in zadnja leta lovi v lovišču LD Košaki. Tudi ta se še udeležuje na lovskih pogonih in se krepko zoperstavlja letom.

Z Abrahamom pa sta se srečala **Ivo Ribarič**, dolgoletni gospodar družine in **Vili Babič**, oba krepka in požrtvovalna lovca.

Lovska družina je po svojem običaju obdarila jubilate, Ivana Žiberno star, pa imenovala za častnega člana družine. Jubilate je nagovoril Oton Brezovšek in vsakemu posebej čestital ter se zahvalil za ves njihov trud v prospeh lovske družine. Jubilantom je čestital tudi tovariš Miha Marinko, ki se je slučajno pojavil med košaškimi lovci, kar je še bolj dvignilo svečano razpoloženje.

Vsem jubilantom želimo še mnogo let krepkega zdravja in skupnih lovskih užitkov!

Člani LD Košaki — F. M.

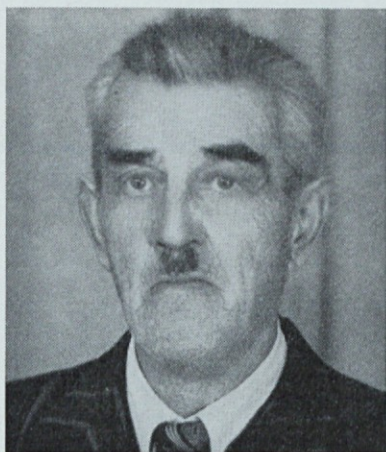
Jožetu Budiču, članu LD Čatež ob Savi, iskreno čestitamo za njegovo 60-letnico in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v naši lovski bratovščini!

LD Čatež ob Savi

Umrli

Poldeta Seljaka ni več

Po dolgem bolehanju je 1. oktobra 1968 odšel v večna lovišča naš dobri tovariš in dolgoletni član LD Šentjošt nad Horjulom, star 70 let. Bil je polnih 50 let v zeleni bratovščini, skromen, dru-

žaben, šegav in delaven član, pošten in pravičen lovec, ljubitelj narave in skrben gojitelj divjadi. Velika množica ga je spremila na zadnji poti. V imenu LD Šentjošt se je ob grobu od našega Poldeta poslovil z ganljivimi besedami njen tajnik Jože Praprotnik. V poslednji pozdrav se je oglasil lovski rog in jeknila salva iz lovskih pušk. Poldeta Seljaka bomo ohranili v najlepšem spominu.

Lovci LD Šentjošt nad Horjulom

Franc Vidic, naš član, rojen 1899. leta, je preminil. Bil je ustanovitelj LD Žužemberk in njen prvi starešina. Vedrega in šegavega tovariša bomo težko pogrešali, tako na skupnih lovih kakor pri lovski latinščini in lovskih pesmih. Slava njegovemu spominu!

LD Žužemberk — F. J.

Slavko Pihlar, član LD Ivanjkovci, je tragično omahnil v prerani grob. Zvesti tovariš in zgleden lovec nam ostane v trajnem spominu.

LD Ivanjkovci

Ivan Gašparič, član in častni član ter dolgoletni odbornik LD Velika Nedelja, je v 88. letu preminil. Zvestemu tovarišu in neumornemu gojitelju divjadi ohranimo trajen in časten spomin!

LD Velika Nedelja — J. R.

Jože Novak, član LD Prebold, je 66 let star nenadno preminil. Pokojnik je bil njen ustanovni član, nad 30 let vesten lovski čuvaj in skrben gojitelj divjadi ter več let gospodar družine. Kot aktiven borec NOV in lovec je prejel razna odličja.

Ohranili ga bomo v toplem in trajnem spominu!

LD Prebold — M. J.

Jožetu Bregantu v slovo

Dne 25. okt. 1968 smo se lovci LD Stol-Žirovnica in drugi za vedno poslovili od dragega nam Jožeta. Pokojnik je dočakal komaj 54 let in bil znan kot požrtvovalen, delaven tovariš. Na nedeljski brakedi 20. oktobra smo še skupaj preživeli lep lovski dan, a že tri dni pozneje je v lovski koči na Stolu, ob prisotnosti štirih solovcev, nehalo biti njegovo srce. Kot delovodja je bil invalidsko upokojen, vendar ni dočakal prve zaslužene pokojnine. Že od 1942. l. je kot terenski obveščevalec sodeloval v NOV, v marcu 1944 pa se je vključil v Prešernovo brigado in ostal v njej do osvoboditve, za kar je prejel več vojaških odlikovanj. Tudi po osvoboditvi je za zasluge prejel medaljo dela. Kot soustanovitelja LD Stol Žirovnica ter zgledega in iskrenega tovariša ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Stol — Žirovnica — K. P.

Karel Čakš — Gorički Korl, član LD Šmarje pri Jelšah, nam je 65 let star umrl. Zgubili smo iskrenega tovariša, velikega ljubitelja živali, od drobne čebele do močnega jelena, lovca, ki je vestno skrbel za lovišče in divjad ter se udeleževal vsega delovanja družine na posvetih in lovih. Naj mu bo trajen spomin in lahka domača zemlja!

LD Šmarje pri Jelšah

Jože Petrovič, častni član LD Gradac, Bela krajina, je v 73. letu starosti za vedno zapustil lovsko bratovščino, kateri je bil 53 let zvest sodelavec in zgleden tovariš. Časten mu spomin!

LD Gradac, Bela krajina, J. S.

Miha Pacek, član LD Vel. Podlog, je v starosti 81 let zapustil zeleno bratovščino, v kateri je bil 50 let kot lovec in gojitelj divjadi. Od dobrega tovariša smo se ob grobu poslovili z lovskim rogom in salvami iz lovskih pušk. Ostal nam bo v trajnem in častnem spominu!

Lovci LD Veliki Podlog —

J. J.

Franc Pacek, ustanovni član LD Vel. Podlog, je 83 let star umrl in bil 55 let lovec. Skrbno je gojil divjad in ji zlasti v zimskem času s hrano pomagal v stiski. Ob grobu se je od pokojnega poslovil starešina, lovski rog in salve iz lovskih pušk pa so ga poslednjič pozdravili. Vestnega in zglednega lovca bomo ohranili v trajnem in častnem spominu!

Člani LD Vel. Podlog —

J. J.

Mihael Sedej, član LD Spodnja Idrija, star 69 let in 45 let lovec, se je na poti domov smrtno ponesrečil. Vedrega in spoštovanega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem spominu.

LD Sp. Idrija

Ivan Janžekovič, član LD Velika Nedelja, se je za vedno poslovil od nas. Vedrega in šegavega tovariša se bomo vedno spominjali.

LD Velika Nedelja — J. R.

Lovska kinologija

Iz Zapisnika občnega zbora Kinološke zveze Slovenije, dne 21. decembra 1968:

1. sklep

Ne dovolijo se parjenje s psi in psicami, ki niso uspešno prestali preizkušnje naravnih zasnov ali tekem.

2. sklep

Kinološka zveza Slovenije naj posreduje vse nove predpise in sklepe inozemskih pasemskih organizacij ter FCI pasemskim organizacijam.

3. sklep

Vsa strokovna korespondenca posameznih pasemskih organizacij z inozemstvom naj gre preko Kinološke zveze.

4. sklep

Vse strokovne sklepe pasemskih organizacij morajo pasemske organizacije obvezno javljati Kinološki zvezi. Kinološka zveza mora te sklepe pri izdaji potrditi, ki zadevajo vzrejo, upoštevati.

Za opravljanje sodniških izpitov naj se postavljene pogoje ne olajšuje.

5. sklep

V register mladih se vpiše le 6 mladičev. Ta sklep velja za vse lovske in nelovske pasme psov. V prvem leglu se vpiše le 4 mladiče.

Kinološka zveza priporoča pasemskim organizacijam, da v bodoče izdajajo vzrejna dovoljenja.

6. sklep

Pasemske organizacije naj bi po možnosti uvedle letne preglede plemenjakov.

Vsekakor pa naj pasemske organizacije sestavijo vsako leto nov seznam plemenjakov — psov in psic.

7. sklep

Kinološka zveza priporoča lovskim organizacijam, da naj vne-sejo v svoje poslovniške določila, ki bi zavrla izvoz dobrih plemenjakov in plemenjakinj v inozemstvo.

8. sklep

Kinološki prispevek se zviša za poslovno lovsko leto 1969/1970 od sedanjih din 4.— na din 5.—.

9. sklep

Pravila Kinološke zveze Slovenije se sprejmejo s popravki, ki jih je predlagal Slavko Kovač in so bili sprejeti na občnem zboru dne 21. 12. 1968.

Kinološka zveza Slovenije

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja ptičarjev v Račah pri Mariboru, 19. in 20. 9. 1968

Izredno ugodno vreme, lovišče LD Rače bogato. Delo na roparice pri jesenski preizkušnji ni bilo izvedeno, ker teh ni bilo na razpolago. Preizkušnja je odlično vodil Franček Lipovšek.

Uspehi:

a) Jesenska vzrejna preizkušnja (mladi psi):

1. Ali, nem. kratkodlakar, JRPki 5071, telesna ocena prav dobro, vodnik Štefan Pisanec. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 169 točk — II.

2. Bor, nem. kdl., JRPki 5081, telesna ocena prav dobro, vodnik Franček Krepfl. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 151 točk — III. a.

3. Ben, nem. kratkodlakar JRPki 5084, telesna ocena prav dobro, vodnik Štefan Ogrizek. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 141 točk — III. b.

4. Runo, nem. kratkodlakar, JRPki 5070, telesna ocena prav dobro, vodnik Franc Šibal. Nos 4, iskanje 4, stoja 3 — 137 točk — III. c.

5. Bil, nem. kratkodlakar, JRPki 5083, telesna ocena dobro, vodnik Žarko Tušek. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 135 točk — III. č.

6. Cigo, nem. žimavec, RMPos 200, telesna ocena odlično, vodnik Franc Gyran. Nos 3, stoja 3, iskanje 3 — 133 točk — III. d.

7. Bobi, nem. kratkodlakar, RMPki 2872, telesna ocena dobro, vodnik Branko Breznik. Nos 4,

Foto M. Skof

iskanje 3, stoja 3 — 125 točk — III. e.

8. Dingo Razdelniški, RMPki 2905, telesna ocena prav dobro, vodnik Zvonko Vidic. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 123 točk — III. f.

9. Reks, nem. kratkodlakar, JRPki 5074, telesna ocena prav dobro, vodnik Anton Predikaka — 92 točk — p. p.

Boj (Krim), nem. kratkodlakar, JRPki 5080, telesna ocena prav dobro, vodnik Janko Lobnik.

Pes ni bil preizkušen v vseh disciplinah, ker je vodnik predčasno zapustil lovišče.

b) Poljska preizkušnja (starejši psi):

1. As, nem. kdl., JRPki 5085, telesna ocena dobro, vodnik Štefan Pisanec. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 145 točk — II.

2. Aro, nem. kdl., JRPki 4866, telesna ocena prav dobro, vodnik Franc Predan. Nos 4, iskanje 2, stoja 3 — 112 točk — III.

3. Aga Dragučovska, nem. kdl., JRPki 4486, telesna ocena odlično, vodnik Alojz Vidovič. Nos 3, iskanje 2, stoja 3 — 94 točk — p. p.
Ciba, nem. kdl., JRPki 3870, telesna ocena dobro, vodnik Vinko Mešiček. Ni bila ocenjena.

Kinol. sodnik
Jože Škofic

Preizkušnja španjelov v lovišču LD Duplex pri Mariboru, 6. oktobra 1968

Preizkušnja šarivcev je bila izvedena v lepem lovišču LD Duplex, ki je za tovrstne preizkušnje nadvse primerno. Vreme je bilo ugodno. Preizkušnjo je vodil Franček Lipovšek. Udeležilo se jo je 6 vodnikov s 6 psi, ki so bili ves čas preizkušnje zelo disciplinirani in dovzetni za vse navsote in navodila. Vodstvu lovske družine Duplex ob tej priložnosti tudi najlepša zahvala.

Uspehi:

1. Diana RMŠK 800, telesna ocena prav dobro, vodnik Mirko Dolinšek — 108 točk — I.

2. Astor JRŠK 572, telesna ocena dobro, vodnik Alojz Antončič. Ob divjadi se ne oglasi — 102 točki — II.

3. Ajka RMŠK 847, telesna ocena odlično, vodnik Fedor Senkovič — 78 točk — III. a.

4. Cer RMŠK 832, telesna ocena dobro, vodnik Mirko Ogrinec. Prekratko in tudi zelo nezanesljivo išče — 76 točk — III. b.

5. Bica JRŠK 687, telesna ocena prav dobro, vodnik Janko Horvat. Ob divjadi je nema — 70 točk — III. č.

6. Eko Škalski RMŠŠ 199, telesna ocena dobro, vodnik Avgust Jamnik. Pes ni dovolj v rokah vodnika. V vodi je odličen — 171 točk — III. c.

Kinol. sodnik
Jože Škofic

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja ptičarjev v Murski Soboti, 12. in 13. 10. 1968

Obe preizkušnji sta bili v bogatem lovišču v neposredni okolici mesta, obe je organizirala prekmurska lovska zveza, pod vodstvom kinol. referenta tovariša Kološa, ki je svojo nalogo opravil dobro. Delo sta ocenila Mirko Fluher in podpisani. Kot pripravnika sta sodelovala Vladimir Pfeifer in Cita Bračičeva iz Radgone, ki pa drugi dan preizkušnje pri delu na polju ni bila prisotna. Vreme je bilo lepo, v lovišču pa dovolj vlage in divjadi. Preizkušeni pasji material je telesno zadovoljiv, za preizkušnjo pa preveč površno pripravljen oziroma sploh nepripravljen. Disciplina vodnikov je bila dobra.

Uspehi:

a) Poljska preizkušnja (starejši psi):

1. Cigu Hraščički RMPki 2435, tel. oc. pd., vodnik Rajko Kozjek — 95 točk, p. p.

2. Biba JRPki 4794, tel. oc. d., vodnik Ludvik Kuplen — 89 točk, p. p.
Aro RMPki 19464 KSH 3752, tel. oc. pd., vodnik Franjo Šovengeš, Čentiba.

Pes ni bil pripravljen, zato je vodnik odstopil.

b) Jesenska vzrejna preizkušnja (mlajši psi):

1. Alka RMPki 3161. tel. oc. d., vodnik Vaš Sladar — 131 točk.

2. Arab RMPki 2985, tel. oc. pd., vodnik Rac Štefan — 104 točke.

3. Ada Hraščička RMPki 2795, vodnik Ivan Fratar. Psica prenizka — 95 točk.

4. Rida Rogaševska RMPki 2859, vodnik Alojz Gaber. Psica je prenizka — 86 točk.

5. Ali Topolovski RMPki 3036, tel. oc. d., vodnik Friderik Früwirt — 84 točk.

6. Astra Topolovska RMPki 3039, tel. oc. pd., vodnik Štefan Žilavec — 83 točk.

7. Runa Bogaševska RMPki 2862, vodnik Viktor Rejcek. Psica je prenizka — 81 točk.

8. Argo Topolovski RMPki 3038, tel. oc. d., vodnik Jože Obal — 80 točk.
 9. As Hraščički RMPki 2794, vodnik Franc Bakan. Pes je prenizek — 80 točk.
 10. Rika Rogaševska RMPki 2860, vodnik Štefan Lajnsček. Psica je prenizka — 89 točk.

Kinol. sodnik
 Jože Škofic

Jesenska vzrejna in poljska preizkušnja v Zvezi lovskih družen Ptuj

Bili sta 27. 10. 1968 v bližini Ptujja, vreme je bilo ugodno, nekoliko vetrovno, v lovišču dovolj vlage, kultur na polju tudi še dovolj. Divjadi ni manjkalo, le jerebice niso več držale. Organizacijo preizkušnje je vodil kon. ref. tovariš Ivezic. Udeležba je bila zadovoljiva. Preizkušnje so se udeležili tudi vodniki iz Ljubljane in Sentjerneja na Dolenjskem. Ocenjevala sta Ivan Caf in podpisani. Pasji material je v lovskih zasnovah zelo dober, šolanje in vodenje pa po večini pomanjkljivo.

Uspehi:

a) Poljska preizkušnja (starejši psi):

1. Biba JRPki 4462, tel. oc. pd., vodnik Peter Pečnik, Ljubljana. Dveletna, odlično šolana ter vodena psica — 204 točke, I. ocena. Nos 4, iskanje 4, stoja 4. Vodnik je prejel zlato plaketo DLP.
2. Ada Dragočovska JRPki 4486, tel. oc. odl., vodnik Alojz Vidovič — 150 točk, II. ocena. Nos 4, iskanje 3, stoja 4.
3. Per Trgoviški JRPki 4442, tel. oc. d., vodnik Mirko Čurin — 82 točk.

b) Jesenska vzrejna preizkušnja (mladi psi):

1. Rino Trgoviški (Dik), RMPki 3004, tel. oc. pd., vodnik Mirko Korošec. Nos 4, iskanje 4, stoja 4 — 186 točk — II. a.
2. Cito RMPki 2818, tel. oc. d., vodnik Jože Gjurekovič, Šentjernej. Nos 4, iskanje 4, stoja 4 — 174 točk — II. b.
3. Ren Trgoviški, RMPki 2957, tel. oc. d., vodnik Franc Zidarič. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 156 točk — III. a.
4. Tina RMPki 219, tel. oc. pd., vodnik Lojze Bračko, Ljubljana. Nos 3, iskanje 3, stoja 3 — 138 točk — III. b.
5. Sento Starški RMPki 2940, tel. oc. pd., vodnik Jože Munda. Nos 4, iskanje 3, stoja 4 — 116 točk.

6. Leda RMPki 3031, tel. oc. d., vodnik Anton Ogrinec. Nos 4, iskanje 2, stoja 3 — 107 točk.

7. Rina Trgoviška RMPki 2957, tel. oc. d., vodnik Martin Pavlinič. Nos 4, iskanje 2, stoja 4 — 104 točke.

8. Asta Obreška RMPki 2961, tel. oc. d., vodnik Franc Zupanič. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 102 točki.

9. Ada Obreška RMPki 2958, tel. oc. d., vodnik član LD Boris Kidrič. Nos 4, iskanje 3, stoja 3 — 94 točk.

Kinol. sodnik
 Jože Škofic

Preizkušnje lovskih psov na območju LZ Celje

V skladu s sklepom, da se smejo za pleme uporabljati le psi in psice, ki so vpisani v rodovno knjigo in dobijo na preizkušnji naravnih zasnov oz. na mladinskih tekmah pozitivno oceno, je LZ Celje nudila svojim članom v tekočem lovskem letu vse možnosti, da so se lahko s svojimi psi preizkušnje tudi udeležili. Vsi vodniki, ki so uspešno tekmovali, so prejeli tudi praktična darila kot priznanje za njihov trud in prizadevnost.

*

V skladu s kinološkim koledarjem se je 5. maja 1968 vršil pri lovskem domu Rinka v Žalcu pregled jamarjev, na katerega je bilo privedenih 12 resastih

Resasti istrijanec Atoš po brakadi

in 3 kratkodlaki jazbečarji ter 15 lovskih terierjev. Sodnika Jurij Verovšek in dr. Janko Lavrič, ki sta ocenjevala zunanost, sta pri lovskih terierjih dala 5 prav dobrih, 7 dobrih in 3 nezadostne ocene, pri resastih jazbečarjih 5 prav dobrih, 6 dobrih in 1 nezadostno, pri kratkodlakih pa 1 odlično in 2 prav dobri oceni.

Hkrati s pregledom se je v neposredni bližini lovskega doma v umetnem rovu vršila preizkušnja v delu v rovu. Močan in borben jazbec je dal mladim in neizkušenim psom obilo dela.

Da je bila preizkušnja jamarjev lahko zaključena, so morali vodniki privedi svoje pse tudi na preizkušnjo v delu na planem. Tudi ta je bila v lovišču LD Žalec, 12. oktobra 1968, izhodiščna točka pa je bil prijazen in domač lovski dom.

Ocenjevala sta sodnika Jože Kristen in Ivan Rojc. Preizkušnje se je udeležilo 7 resastih jazbečarjev, 3 kratkodlaki jazbečarji in 7 lovskih terierjev. Od teh so prejeli skupno oceno (delo v umetnem rovu in jesenska preizkušnja v lovišču) sledeči psi:

I. a ocena, 153 točk, res. jazbečar Oki RMJri 310, tel. oc. (telesna ocena) pd; l. in v. (lastnik in vodnik) Martin Maček, Rečica pri Laškem;

I. b ocena, 145 točk, res. jazbečar Učka Reseniška RMJri 272, tel. oc. pd; l. in v. Ivan Koštomaj, Dobrna.

I. c ocena, 144 točk, res. jazbečar Gabi Belovodska RMJri 292, tel. oc. pd; l. in v. Ivan Ušen, Šoštanj.

II. a ocena, 126 točk, kratk. jazbečar Beba Gomilska RMJKi 129, tel. oc. pd; l. in v. Ivan Pintar, Gomilsko.

II. b ocena, 113 točk, res. jazb. Neda Savinjska JRJri 338, t. o. pd; l. in v. Jože Šket, Rog. Slatina.

I. ocena, 147 točk, lov. terier Čiro Janinski RMLT 2392, t. o. pd; l. in v. Franc Stojnšek, Rog. Slatina. Mnenje sodnikov na tej preizkušnji je bilo, da je lovska in telesna kvaliteta jazbečarjev odlična, medtem ko je pri lovskih terierjih veliko takšnih, ki za divjadjo ne dajo glasu in bo zato nujna dosledna vzreja le s sledoglasnimi plemenjaki.

*

V bogatem lovišču LD Šmarje pri Jelšah je bila preizkušnja goničev 19. oktobra 1968, na kateri sta privedene pse ocenila sodnika Miloš Kelih in Slavko Kovač. Vodniki so v suhem in sončnem vremenu pripeljali ocenit 6 kratkodlakih istrijancev, 2 posavska goniča in 1 balkanskega goniča. Zaradi izredno suhega vremena so le psi z odličnim nosom zadostili pogojem in prejeli pozitivno oceno:

92 točk, kratkodlaki istrijanec Bor RMGki 2904, t. o. (telesna ocena) odlično, l. in v. (lastnik in vodnik) Lojze Kolar, Slov. Konjice.

88 točk, kratk. istrijanec Ajka Ojstriška RMGki 5310, t. o. prav dobro; l. in v. Drago Šolinc, Braslovče;

79 točk, posavec Beba RMGp 832, t. o. prav dobro; l. in v. Alojz Anderluh, Šmarje p. J.

79 točk, balkanka Risa RMGb 5413, t. o. prav dobro; l. in v. Stanko Jakopin, Dramlje.

75 točk, kratk. istrijanec Bister Ojstriški RMGki 3216, t. o. prav dobro; l. in v. Anton Tajnšek, Šentjur.

69 točk, kratk. istrijanec Ago JRGki 3042, t. o. dobro, l. in v. Ludvik Počivavšek, Podčetrtek; 69 točk, kratk. istrijanec Davor JRGki 3838, t. o. prav dobro, l. in v. Ivan Zgonc, Dramlje.

*

16. novembra je bila druga preizkušnja goničev, tokrat v Šaleški dolini v lovišču Škale. Predel, kjer je bila preizkušnja, je imel prav dober stalež zajcev, žal je bilo vreme neugodno. Preko noči je zapadlo nekaj centimetrov snega. Zajec ponoči ni vstal in tako za pse ni bilo svežih sledov. Zjutraj je nato pričelo še rahlo deževati. Kljub vsemu se je zbralo 5 vodnikov s 4 kratkodlakimi istrijanci in enim posavcem. Čeprav v zelo neugodnih pogojih, so se psi, ki imajo dobre

zasnove, izkazali in so bili rezultati sledeči:

109 točk, kratkodlaka istrijanka Gorša Travnogorska, RMGki 3137, t. o. odlično, l. in v. dr. Drago Dečko, Velenje. Njene izredne lovske zasnove obetajo, da bo prvovrstna plemenjakinja.

85 točk, kratk. istrijanka Bibika JRGki 4396, t. o. prav dobro, l. in v. Tone Hren, Šoštanj.

72 točk, kratk. istrijan Barin Ojstriški JRGki 3213, t. o. prav dobro, l. in v. Anton Trogar, Šoštanj.

*

Lovišče LD Rogaška Slatina je 9. novembra 1968 nudilo gostoljubje za preizkušnjo brak jazbečarjev. Zbralo se je 15 vodnikov s svojimi psimi, ocenjevala pa sta Lojze Brvar in Slavko Kovač. Stalež zajcev v lovišču je bil prav dober, vendar je vso noč deževalo. Zjutraj ni bilo svežih sledov in psi so morali imeti nekaj znanja in dober nos, da so našli zajca. Nekaj brak-jazbečarjev, ki so na letošnji mednarodni razstavi v Ljubljani prejeli vrhunske ocene, je tudi na preizkušnji pokazalo svoje odlične lovske zasnove:

92 točk, Efendi Šmohorski JRBj 1866, t. o. odlično, l. in v. Franc Križnik, Vojnik.

92 točk, Eta Meninska JRBj 2046, t. o. prav dobro, l. in v. Ivan Križnik, Vransko.

92 točk, Frata Meninska RMBj 2943, t. o. dobro, l. in v. Jože Klemenšek, Ljubno ob Savinji.

86 točk, Bas RMBj 3387, t. o. dobro, l. in v. Tone Miklavžina, Škale.

Kratkodlaka istrijanka Hitra, lastnik S. Hribernik, Šk. Loka

Foto J. Mulej

79 točk, Terna Reseniška JRBj 2043, t. o. dobro, l. in v. Rudi Blazinšek, Konjsko pri Vojniku.

73 točk, Jaro JRBj 2037, t. o. odlično, l. in v. Franc Petek, Griže.

72 točk, Ego Meninski JRBj 2036, t. o. prav dobro, l. in v. Janko Bezovšek, Gornji grad;

72 točk, Daso RMBj 2630, t. o. odlično, l. in v. Stanko Planinc, Slov. Konjice.

72 točk, Pika Vojniška RMBj 3324, t. o. prav dobro, l. in v. Miha Skaza, Višnja vas, p. Vojnik.

*

Lovišče LD Braslovče je bilo 2. novembra 1968 prizorišče preizkušnje šarivcev. LZ Celje že več let podpira vzrejo teh psov, ker meni, da so za njena lovišča zelo primerni. V ta namen je zveza vpeljala tudi pasmo nemških prepeličarjev in pridobila zanje že precej pristašev. Letošnje preizkušnje se je udeležilo 7 nemških prepeličarjev, 3 špringer španjeli in 1 koker španjel. Pozitivne ocene so prejeli:

I. a ocena, 124 točk, nem. prepeličar Hajka Celjska RMNPr 13, t. o. dobro, l. in v. Janez Saksida, Ljubljana.

I. b ocena, 113 točk, nem. prepeličar Alon Poljčanski RMNPr 17, t. o. dobro, l. in v. Stanko Valand, Poljčane.

I. c ocena, 109 točk, špringer španjel Cormac v. Tachernsee, t. o. dobro, l. in v. Franjo Kotnik, Celje.

II. a ocena, 107 točk, špringer španjel Ajka RMŠŠ 195, t. o. dobro, l. in v. Franc Flere, Šmartno ob Dreti.

II. b ocena, 105 točk, nem. prepe-
ličar Haso Celjski RMNPr 10, t.
o. dobro, l. in v. inž. Franc Ur-
bajs, Šentjur.

II. c ocena, 102 točki, nem. prepe-
ličar Heka Šmohorska JRNpr 9,
t. o. dobro, l. in v. Alojz Vezjak,
Poljčane.

II. d ocena, 102 točki, nem. pre-
peličar Hojka Celjska RMNPr 14,
t. o. prav dobro, l. in v. Andrej
Hafner, Škofja Loka.

II. e ocena, 87 točk, nem. prepe-
ličar Blanka v. Alpenberg JRNPr
1, t. o. dobro, l. dr. Aci Svetina,
v. inž. Franc Urbajs, Šentjur.

*

Pregled kinološkega dela v letu
1968 za celotno območje zveze je
dokaj ugoden: 120 telesno ocenje-
nih psov, 59 psov pripeljanih na
preizkušnje in od teh 33 ocenje-
nih pozitivno s pogoji za vpis v
knjigo plemenjakov.

Zahvala za razumevanje, s tem
da dajo vsako leto na razpolago
svoja lovišča, gre lovskim dru-
žinam Rog. Slatina, Škale, Šmar-
je, Braslovče in Žalec, saj so do-
bra in bogata lovišča pogoj za
uspele kinološke prireditve.

S. K.

Odlikovanja

Na občnem zboru 21. dec. 1968 je
Kinološka zveza Slovenije odli-
kovala z **zlatim znakom** za kino-
loške zasluge sekretarja JKS inž.
Vladeta Gajčica iz Beograda, se-
kretarja Kinološkega saveza SR
Hrvatske Stanislava Škoberneta,
in Draga Furlana, LD Šmarna
gora. **Srebrni znak** za kinološke
zasluge pa so prejeli: Franc An-
žin, Jože Bedenk, Franci Jernejc,
Ludvik Jurič, Miha Krošelj, Alojz
Ovičaj, Marija Tavčar, Lojze
Šmuc, Franc Jarc, Venčeslav
Štravs in Vinko Seljak.

Kinološka zveza Slovenije

Prijavljene in zaščitene psarne

»Celestinska« za nemške ovčarje,
lastnik Jože Najvirt, Celestinka
št. 7, p. Malečnik.

»Juršinska« za nemške ovčarje,
lastnik Franc Aleks, Maribor,
Slivniška c. 18.

»Kuzmičevska« za nemške ovčar-
je, lastnik Zlata Draženovič, Ma-
ribor, Kuzmičeva 19.

»Makedonska« za nemške ovčarje,
lastnik Jože Köfer, Maribor, Ma-
kedonska c. 30.

Foto VI. Pleničar

»Podurbanska« za nemške ovčar-
je. Lastnik Ludvik Kodila, Mari-
bor, Turnerjeva 21.

Nova sodniška pripravnika

za ocenjevanje zunanosti in dela
službenih psov:

Slavko Ornik, Maribor, Špelina
št. 13 in

Jovan Prokič, dipl. vet. kapetan
I. kl., Ljubljana, Postojnska 25.

Prijavljene paritve

1. Špringer španjeli:

Pino JRŠŠ 135 — Ciba JRŠŠ 134,
leglo 4. 1. 1969, vzreditelj Ivan
Centrih, Dobje 3, p. Dobje pri
Planini.

2. Nemški kdl. ptičarji:

Bir JRPki 4977, bil na tekmi —
Diana JRPki 3814, bila na tekmi,
leglo 22. 11. 1968, vzreditelj Ivo
Kodrič, Vipavski Križ 66.

3. Nemški res. ptičarji:

Dax v. Düsseltal JRPri 1202, bil
na tekmi — Asta Krimška JRPri
1848, leglo 8. 1. 1969, vzreditelj
Avgust Rode, Ljubljana, Hradec-
kega 47.

4. Kratkodlaki istrski goniči:

Biser JRGki 5518 — Šibra Ribni-
ška JRGki 4174, leglo 7. 1. 1969,
vzreditelj Aldo Sedej, Idrija, Sre-
brničeva 47.

5. Posavski goniči:

Don JRGp 785 — Ajda JRGp
4712, leglo 22. 12. 1968, vzreditelj
Anton Kranjc, Hrušica 52, p. Je-
senice.

Vogu JRGp 6693 — Cena RMGp
812, leglo 22. 12. 1968, vzreditelj
Anton Andlovič, Gradišče 18, p.
Vipava.

Kinološka zveza Slovenije

Imena psov

V. P.

Š

Šadja	Šarka	Šiš
Šaga	Šarkan	Škis
Šalka	Savo	Soro-a
Šamp	Seba	Štef
Šarec	Šebica	Šuka
Šarf	Šeboj	Švarko
Šarfa	Šejk	Švrk
Šarga	Šejka	

T

Taco-a	Tardo-a	Tiger
Tačka	Tarka	Tiki
Taja-o	Tarkan	Tim
Tajna	Tarzan	Tinka
Talas	Tatos	Tipan
Talka	Tatra	Titra
Talko	Tekla	Toko
Talon	Tempo	Tolmun
Tanko	Tepin	Toska
Tanka	Terza	Trika
Tara	Tiber	
Taras	Tibo	

U

Ubra-o	Urna	Uta-o
Ufa-o	Ursa	Utar
Ufka-o	Uršo	Utka-o
Ufra-o	Usar	Uzor
Ulma-o	Uska	Uža-o
Ulka-o	Usko	
Uran	Uša-o	

(Pride konec)

Šaljive

Se ne razume

Janez pride precej pozno domov
pijan kot čep. Ko ga začne žena
zmerjati ter spraševati, od česa je
takšen, pravi, da od kačje sline.
»Ježeš Marija, le kje za vraga si
naletel na kače v tem snegu.«

F. S.

Strokovnjak

»Sandi, kakšne patrone uporab-
ljaš za race?«

»Vaserdiht.«

F. S.

Lovec na položaju

Otroška

- Moj oče ima pa lovsko puško.
- Moj tudi.
- Moj oče ima pa lovskega psička.
- Moj tudi.
- Ta psiček ima pa bolhe.
- Ja, ja, ker jih je od našega dobil.

F. S.

Lovčeva smola

Mestnega lovca je dohitela noč in je moral prenočiti v vaški gostilni. Preden leže v posteljo, nastavi pred vrata čevlje. Ko zjutraj vstane in odpre vrata, so čevlji prav tako blatni, kakršne je pustil. Ves nejevoljen pokliče gostilničarko: »Ali ne veste, zakaj sem postavil čevlje pred prag?« Gostilničarka odkima, rekoč: »Najbrž ste bili pijani, pa ste mislili, da ste prišli domov, kjer da vas čaka žena z valjarjem.«

A. P.

Lovčev sin v cirkusu

Ko se je vrnil sin sosedovega lovca iz cirkusa, je z veliko vnemo pripovedoval, da je med drugimi živalmi videl tudi opico. Oče ga vpraša, če je bila velika. »Da, oče, tako velika kot ti...«

A. P.

Beli medved

Ančka Salmič

Na lov odšla sta lovca dva...
Kot iz kristala bil je gozd snežen.
Na ramah puški, v žepu slivovka
in v mislih bogat lovski plen.

Kar Franc na breg se zastrmi:
»Poglej no, Janez, boljše imaš oči,
kdo tam stoji! Bel medved, se mi zdi?«
»Joj, Francè — in divje se reži!«

Prestrašena strmita vanj in on v nju,
ko da nekdo začaral je vse tri.
Nemočna sta kakor v težkem snu,
nobeden ne premakne se za pol pedi.

»Daj, Janez, kar nabrusiva pete,«
prav tiho Franc zašepeta.
»Počakajva še malo,« Janez de,
»da vidiva, kaj misli mrha ta.«

Pretrga veter mučni čar,
silno se v »medveda« zapodi,
potegne in strese mladi — bor,
da lovca gledata izbuljenih oči...

»Ta je dobra, tega pa še ne,«
se drug drugemu krohočeta,
»bodiva tiho, da se kaj ne zve,
da je to storila — slivovka!«

Na klic

Vročega avgustovega popoldneva so se odpravili zdoma Stane, Janez in Andrej. Vsi trije člani zelene bratovščine, vendar še neizkušeni in prav začetniško neugnani.

Gozd jih je sprejel s svojo tišino, ki jo je motilo le brenčanje tišočerih muh in drugih žuželk. Molče, vendar istih misli, so stopali v odrejeni predel lovišča. Težki nahrbtniki, katere so jim napolnile skrbne boljše polovice, in nove bokarice so samo potrjevali resnost odprave.

Danes mora biti dobro, saj je presneto vroče, pa še soparno povrhu. Tudi v knjigah piše, da v takem vremenu srnjaki skačejo ko kobilice.

Lov ne bo težaven in dogovorili so se, da bodo lovili kar skupaj, komur srnjak pride, pa pride. Mogoče je tej odločitvi botrovala tudi medvedka z mladičem, katerih navzočnost so ugotovili po sledovih na vlaki.

Kličejo na prvem mestu. Stane, kot najizkušenejši, je prevzel klicanje, kar sta mu druga dva prepustila z veseljem.

Fip, fip, fip vabeče plava po gozdu. Nič. Menjajo mesto, enkrat, dvakrat. Kot zakleto. Dan se je krepo nagnil k večeru, volja in morala pa sta postajali vse manjši.

Pa se Andrej spomni, kako bi lov napravil zanimivejši. Mogoče je takrat imel še kak drug namen. Medtem ko je sedel in oprezal v določeno smer, je iz žepa neopazno potegnil svojo piščalko in kot v odgovor Stanetu rahlo zapivkal, pri tem pa z enim očesom škilil na sotrpina. Obema so se oči zaiskrile, vznemirjeno sta stisnila puški, se spogledala in eden od njiju je skoraj neslišno izcedil: »Bo, bo, se že odziva!«

Andrej pa je prav tako neopazno spravljal piščalko in pod košatimi brki komaj zadrževal smeh, za izkušnjo bogatejši.

-že-